

Hukuk Fakültesi Dergisi  
Ankara Hacı Bayram Veli University  
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068  
Cilt / Volume XXVIII Nisan / April 2024 Sayı / No. 2

SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ KAPSAMINDA AVUKATIN  
SÖZLEŞMEDEN DOĞAN ÜCRET ALACAĞININ DEVRİNİN  
GEÇERLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ\*

EVALUATION OF THE VALIDITY OF THE ASSIGNMENT OF  
THE ATTORNEY'S CONTRACTUAL REMUNERATION CLAIM  
WITHIN THE SCOPE OF THE DUTY OF SECRECY

Banu ATLI DARCAN\*\* 

ÖZET

[10.34246/ahbvuhfd.1394816](https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1394816) 

*Avukat ile müvekkili arasındaki ilişki güven üzerine inşa edilir. İki tarafın birbirine güvenmesi, hukuki yardım talep eden müvekkil için olduğu kadar, kendisini özellikle söz konusu davalarda etkin bir şekilde hukuki yardım sağlamaya ve adalet arayışını kolaylaştırmaya adanmış, gerçeğin ortaya çıkarılmasına yardımcı olma görevi olan avukat için de son derece önemlidir. Müvekkil, hukuki yardım için başvurduğu konuda avukatına tüm detayları aktarırken sır niteliğinde, gizli kalmasını arzu ettiği bilgilerini de paylaşır. Hatta bazı durumlarda hukuki yardımın gereği gibi yerine getirilmesi için bunların paylaşılması kaçınılmazdır. Bu çalışmada, avukatın sır saklama yükümlülüğünün, avukatlık ücretinin devredilmesine engel teşkil edip etmediği incelenecektir. Bu kapsamda öncelikle sır saklama yükümlülüğünün kapsamı açıklanacak, sonrasında avukatın sır saklama yükümlülüğünün hukuki dayanağı ile genel hatlarıyla yükümlülüğün ihlalinin sonuçları üzerinde durulacaktır. İsviçre,*

\* Bu makale, doktora mezuniyet şartının sağlanması amacıyla yazarın Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Programı kapsamında ve Prof. Dr. Serkan Ayan danışmanlığında hazırladığı “Vekilin (Özellikle Avukatın) Ücret Alacağı” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

\*\* **Arş. Gör.**, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı/İZMİR, **e-posta:** atlibanu@gmail.com, **ORCID:** 0000-0002-0739-3308, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1394816

- **Atf Şekli/ Cite As:** Atlı Darcan B, “Sır Saklama Yükümlülüğü Kapsamında Avukatın Sözleşmeden Doğan Ücret Alacağıın Devrinin Geçerliliğinin Değerlendirilmesi”, *AHBVÜ Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 2024, s. 289-334.
- **İntihal / Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / *This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.*

*Alman ve Türk hukuklarında konuya ilişkin yaklaşım ve yargı kararları aktarıldıktan sonra görüşümüze yer verilecektir.*

**Anahtar Kelimeler:** Sır Saklama Yükümlülüğü, Gizlilik Yükümlülüğü, Mesleki Sır, Avukatlık Ücreti, Alacağın Devri

### **ABSTRACT**

*The attorney-client relationship is founded upon trust. This trust is of equal significance for the client seeking legal assistance and the attorney, who is dedicated to delivering legal aid effectively and facilitating the pursuit of justice, and who has duty to aid the ascertainment of the truth particularly in the cases under consideration. The client may share with the attorney all pertinent details pertaining to the legal assistance sought, including confidential information intended to be held in trust. In certain instances, divulging such information is imperative for the proper execution of legal assistance. This article aims to assess whether the attorney's obligation of secrecy poses a hindrance to the assignment of the attorney's contractual remuneration. Within this framework, will be expounded initially the scope of the confidentiality obligation, followed by an examination of the legal foundation of the attorney's secrecy obligation and the general consequences of its breach After the approaches and judicial decisions in Swiss, German and Turkish law, our opinions and recommendations will be presented.*

**Keywords:** Duty of Secrecy, Duty of Confidentiality, Professional Secrecy, Attorney's Remuneration, Assignment of Claims

### **EXTENDED ABSTRACT**

*In asserting or defending one's rights, a person often needs the assistance of a proficient attorney as an advisor or representative. The attorney's efficacy in providing the sought-after assistance to their client, who relies on their legal knowledge, hinges upon the establishment of mutual trust between the parties, especially the client's trust in the attorney. The client, entrusting confidential information to the attorney, confides the attorney's commitment to maintaining confidentiality. Through this obligation, the attorney guarantees that the entrusted secrets will not be disclosed or misused.*

*The aim of this article is to examine whether the obligation of secrecy, which is of utmost importance for the legal profession and which, if breached, entails various consequences in contract law, disciplinary law and criminal law, prevents the attorney from assigning their claim. This is due to the attorney's obligation, when assigning the claim, the attorney is obliged to furnish the assignee with the information and documents related to the claim (TCO Art. 190, OR Art. 170/2, BGB § 402). This provision serves the purpose of enabling the assignee to assert the claim against the debtor successfully. If the duty of secrecy is breached with the assignment of the claim, it becomes imperative to address the question of the validity of said assignment.*

*This question can be addressed in two distinct manners. Initially, it may be asserted that there is no provision prohibiting the assignment of claims under the Attorneyship Law No. 1136; therefore, the breach of the secrecy obligation does not render the assignment of the claim void; rather, the attorney incurs the repercussions of breaching the obligation. Secondly, it can be concluded that the assignment of the claim is invalid due to obstacles arising from the either law or the nature of the legal relationship (according to OR Art. 164/1, TCO Art. 183/1). In addition, from the protective purpose of the norms regulating the duty of secrecy, it can be said that it is not possible to accept the assignment of the claim as valid as a rule.*

*In the pursuit of an answer to this question, an initial examination involves an analysis of doctrinal perspectives and legal regulations in both Swiss and German law. The minority opinion in the Swiss doctrine accepts that in agency relationships with a duty of confidentiality, especially in contracts where the attorney or physician is a party, the remuneration claim cannot be transferred without the consent of the debtor, and that the nature of the legal relationship prevents the assignment. On the other hand, according to the prevailing opinion in Switzerland, the agent (and attorney) may assign the remuneration claim. However, if the agent is bound by a confidentiality obligation, the agent will only violate the confidentiality obligation by assigning the claim. While this does not invalidate the assignment per se, it may raise the liability of the agent under criminal or contract law.*

*In German law, the assignment of attorneys' remuneration claims is specifically regulated in the Federal Code for Lawyers (BRAO). According to BRAO § 49b/4: "The assignment of remuneration claims or the transferral of their collection to lawyers or to professional practice companies as defined in section 59b is permissible".*

*In Turkish law, according to one opinion, since there is no prohibition in the law, it is accepted that attorney's remuneration may be assigned, unless otherwise agreed by the parties in the contract. The Court of Cassation also has similar decisions. Another opinion accepts that a decision should be made according to the result by taking into account the characteristics of the concrete case in terms of the attorney's confidentiality obligation.*

*In our perspective, in the event of the attorney assigning the remuneration claim, the first consideration should be whether the obligation of secrecy has been breached. It is not tenable to assert that this obligation is violated in every instance. In the concrete case, unless the obligation of secrecy has been breached, the assignment of the claim may be deemed valid. Nevertheless, since the mandatory norms and the provisions of the criminal law aim to protect the debtor's desire for confidentiality, it would be more appropriate to consider the assignment of the claim as invalid as a rule, as long as the client does not consent and the obligation of secrecy is breached. In cases of breached duty of secrecy, we contend that it is also necessary to consider whether the debtor subsequently consents to the assignment. Indeed, if the client, despite the attorney's breach of the confidentiality obligation, subsequently provides approval*

*for the transfer of the claim, there is no significance in deeming the assignment of the claim as invalid. The subsequent consent by the client renders the assignment of the claim valid retroactively. Conversely, in instances of breached confidentiality and the absence of the client's consent to the assignment of the claim, the assignment should be considered invalid.*

## GİRİŞ

Sır saklama yükümlülüğü, avukatın temel mesleki yükümlülüklerinden biridir. Bu yükümlülük, haklarının korunması için kendisini tamamen avukatına emanet eden müvekkil ile avukat arasındaki özel güven ilişkisine dayanmaktadır<sup>1</sup>. Müvekkil, menfaatlerini korumak için gerekli olan her şeyi avukatına emanet edebileceğinden emin olmalıdır<sup>2</sup>. Nitekim yalnızca verdiği bilgilerin gizli kalacağından şüphe etmeyen müvekkiller avukatlarına güvenir ve suç veya kabahat dahi olsa yardım konusu olayın tüm detaylarını avukatlarına anlatır. Gizlilikten şüphe duyanlar ise, neyi açıklamaları ve neyi gizlemeleri gerektiğini her zaman zihninde tartmak zorunda kalır, verilen bilgiler de bu nedenle eksik olabilir<sup>3</sup>. Bu kapsamda bir avukatın hukuki yardımına başvuran müvekkil, avukatın kendisine emanet edilen veya mesleğin icrası vesilesiyle öğrenilen sırlar hakkında gizliliği korumasını bekler. Avukatlık mesleğinin çekirdek değerlerinden biri olan sır saklama yükümlülüğü, müvekkilin avukatına duyduğu güvenin temelini oluşturur ve sözleşme konusu işte emanet edilen sırların açıklanmayacağını veya kötüye kullanılmayacağını garanti altına alır. Ancak, avukat-müvekkil gizliliği sadece müvekkilin değil,

<sup>1</sup> Antje Jungk, “§ 24 Verschwiegenheitspflicht”, Brigitte Borgmann/Antje Jungk/Michael Schwaiger (Ed.), *Anwaltschaftung*, 6. Auflage, C.H. Beck, 2020, N. 172; Giovanni Andrea Testa, *Die zivil- und standesrechtlichen Pflichten des Rechtsanwaltes gegenüber dem Klienten*, Schulthess Juristische Medien AG, 2001, s. 135; Felix Wolfers, *Der Rechtsanwalt in der Schweiz – Seine Funktion und öffentlich-rechtliche Stellung*, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1986, s. 133; Bernhard F. Meyer-Hauser, *Anwaltsgeheimnis und Schiedsgericht*, Schulthess Juristische Medien, 2004, N. 40; Lorenz Lauer, *Das Anwaltshonorar*, Dike Verlag, 2023, N. 465.

<sup>2</sup> Walter Fellmann, “Der einfache Auftrag, Art.394-406 OR” *Berner Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Das Obligationenrecht, Band VI, 2.Abeilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse*, 4. Teilband, Bern, 1992, Art 398, N. 42; Michael Kull, *Die zivilrechtliche Haftung des Anwalts gegenüber dem Mandanten, der Gegenpartei*, Schulthess, 2000, s. 80; Alexander Brunner/Matthias-Christoph Henn/Kathrin Kriesi, *Anwaltsrecht*, Schulthess, 2015, s. 183; Nejat Aday, *Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, 2016, s. 370.

<sup>3</sup> Walter Fellmann, *Anwaltsrecht*, 2. Auflage, Stämpfli Verlag, 2017, N. 520.

aynı zamanda avukatın kendisinin ve yargının da yararınadır<sup>4</sup>. Gerçekten de adaleti tesis maksadına ulaşmak için gerekli iş birliğinin ön koşulu olan avukatın güvenilirliği, mesleki sırrın korunmasıyla ayakta durur veya düşer. Bu kapsamda bahsi geçen yükümlülük, aynı zamanda kamunun da yararına hizmet eder<sup>5</sup>.

Avukatın ücret alacağına devrine ilişkin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda bir yasak bulunmamakla birlikte, sır saklama yükümlülüğüne ilişkin mevzuatta yer alan hükümlerin amacından, devrin engellendiği sonucuna varılıp varılamayacağı bu çalışmanın cevabını aradığı sorudur. Bu minvalde öncelikle avukatın sır saklama yükümlülüğü incelenecek, İsviçre ve Alman hukuklarında avukatlık sözleşmesi bakımından öğreti ve içtihatları görüşlere yer verilecek, sonrasında Türk hukukunda konuya dair yaklaşım incelenerek nihayetinde değerlendirilmeleri sunulacaktır.

## I. AVUKATIN SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE BU YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİNİN AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN SONUÇLARI

### A. Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü ve Kapsamı

Avukatlık mesleği, deyim yerindeyse bir sığınak mesleği olarak kabul edilmektedir, zira avukat yardım arayan kişi için genellikle tek sığınak ve destek için son umuttur. Bu amaçla, müvekkil tarafından süreç veya davanın gerçeklerinin açıklanması mutlak bir şekilde gereklidir. Menfaatlerin en iyi ve etkili şekilde savunulması ancak avukatın tam olarak bilgilendirilmesiyle mümkündür, ne var ki bu bazen hoş olmayan, hassas ve gizli bilgileri de içerir<sup>6</sup>. İşte bu bilgilerin sır olması durumunda avukat tarafından büyük bir titizlikle saklanması gerekmektedir.

Sır, sahibinin açıklanmamasında yarar gördüğü ve başkaları tarafından daha önce bilinmeyen hususlardır<sup>7</sup>. Müvekkil sırrın sahibiyken, sırrın

<sup>4</sup> Wolfers, s. 133; Testa, s. 135; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 523; Lauer, N. 466.

<sup>5</sup> Wolfers, s. 133; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 523.

<sup>6</sup> Jessica Enzmann, *Erbrechtliche Informationsansprüche und deren verfahrensrechtliche Durchsetzung, insbesondere die Stufenklage*, Schulthess Juristische Medien, 2023, N. 176.

<sup>7</sup> Meral Sungurtekin Özkan, *Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri*, 3. Bası, Barış Yayınları, 2012, s. 500. Ayrıca bkz. İlker Tepe, "Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi veya Belgelerin Açıklanması Suçu, (TCK m. 239/1-3)", *Ceza Hukuku Dergisi*, (14), 2010, s. 103 vd.; Cengiz Topel Çiftçioğlu, *Sırrın Korunması Boyutuyla Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrının Açıklanması Suçu*, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 34 vd.

saklayıcısı ise sırrın kendisine emanet edildiği veya mesleğini icra ederken sırrı öğrenen avukattır. Sır sahibi ve sır saklayıcısı, sırrın taşıyıcılarıdır. Sırdan haberdar olan ve bunu kamuya açıklamak istemeyen veya buna izin verilmeyen üçüncü kişiler de sır taşıyıcısı olarak kabul edilir<sup>8</sup>.

Sır, birinin gizli tutmak istediği ve aslında gizli tuttuğu her şey anlamına gelir. Bu, sırrın subjektif yönüne işaret etmektedir. Anlaşılacağı üzere, sırrın mevcudiyeti için gerekli olan subjektif şart, sır sahibinin iradesidir<sup>9</sup>. Sır sahibinin iradesi, onun açıklamalarından ve davranışlarından anlaşılabilir<sup>10</sup>.

Sırrın mevcudiyeti için objektif unsur, sırrın aleni olmamasıdır<sup>11</sup>. Herkesçe bilinen hususlar sır olmaz ancak burada sırrın hiç kimse tarafından bilinmemesi değil, herkes tarafından bilinmemesi önemlidir. Sır sahibi, belirli ve sınırlandırdığı kimselere sırrını söylemiş ve bunlar tarafından da sırrın gizli tutulması gerekiyorsa, bu kimseler de sır taşıyıcısıdır ve burada aleniyetten bahsetmek mümkün değildir. O hâlde, sır olarak nitelendirilecek olgu “*nispeten bilinmiyorsa*”, yani ne açık ne de genel olarak erişilebilirse, yalnızca sınırlı bir kişi çevresi tarafından biliniyorsa, objektif olarak sırrın varlığından söz edilebilir. Bunun tersine, aleni bir hususun varlığında sırdan söz edilemez, dolayısıyla bir olgunun gizlilik mührü altında iletilmiş olması sırrın varlığını zorunlu kılmaz<sup>12</sup>.

<sup>8</sup> Testa, s. 141; Meyer-Hauser, N. 42.

<sup>9</sup> Testa, s. 141-142; Thomas Sprenger, *Anwaltsgeheimnis des Unternehmensjuristen*, Schulthess Juristische Medien, 2011, s. 60. Sırrın var olabilmesi için müvekkilin gizlilik konusundaki menfaatinin subjektif unsur olduğu yönünde bkz. Kaspar Schiller, *Schweizerisches Anwaltsrecht*, Schulthess, 2009, N. 435-436; Brunner/Henn/Kriesi, s. 186. Menfaatlerinin ne olduğuna karar verme ve genel olarak bilinmeyen bilgilerin gizli tutulup tutulmayacağını belirleme yetkisinin müvekkile ait olduğu yönünde bkz. Schiller, N. 435-436.

<sup>10</sup> Sungurtekin Özkan, s. 501. Sırna yönelik herhangi bir subjektif menfaatin yeterli olduğu, bu nedenle hangi olguların sır teşkil edeceğini yalnızca müvekkilin belirleyeceği yönünde bkz. Testa, s. 142, dn. 970.

<sup>11</sup> Schiller, N. 426; Brunner/Henn/Kriesi, s. 186; Özcan Günergök, “Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü”, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1-2), 2003, s. 656; Sungurtekin Özkan, s. 501. Aleni bir hususun sonradan sır hâline gelebileceğine ilişkin bkz. Faruk Erem, “Avukatlık Sırrı”, *Ankara Barosu Dergisi*, 1969, (5), s. 839. Genel olarak bilinen hususların zaman içinde unutulabilir olduğu ve tekrar gizli hâle gelebileceği yönünde bkz. Schiller, N. 433.

<sup>12</sup> Kamu kayıtları, kitaplar, gazeteler veya dosyalar gibi genel olarak erişilebilir belgelere dayanarak sınırsız olmasa da daha geniş bir çevre tarafından bilinen gerçekler sır olarak kabul edilmez. Bkz. Testa, s. 142 ve dn. 971.



Öğretide<sup>13</sup>, müvekkilin kişisel durumu veya müvekkilin üçüncü şahıslar hakkındaki değer yargıları, projeler ve buluşlar gibi mülkiyet hukuku kapsamında kullanılabilir bilgiler sır çerçevesinde ele alınmaktadır. Hatta prensip olarak, bir müvekkilin avukatı aramış olması, müvekkilin nerede olduğu ve dosyaların tevdi edilmiş olması gibi hususların da sırrın içeriği olabileceği kabul edilmektedir<sup>14</sup>. Sır kapsamında gizli tutulması gereken bilgiler, sadece özel değil, aynı zamanda işletme ile ilgili, siyasi, ticari veya vergisel konuları da kapsamaktadır<sup>15</sup>.

Sır kapsamında gizli tutulması gereken olgu belirli bir öneme sahip olmalıdır<sup>16</sup>. Açıklanması itibar, haysiyet, onur gibi değerleri veya aile ilişkilerini etkileyebilecek gerçekler her zaman önemli kabul edilir ve bu nedenle kural olarak sır saklama yükümlülüğü kapsamında korunur. Önemlilik unsuru her zaman sır sahibinin bakış açısından değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, neyin önemli olduğu yalnızca somut olay temelinde değerlendirilebilir. Bu nedenle bir durumda önemli olan, başka şartlar altında önemi haiz olmayabilir. Örneğin bir kişinin adı, yaşı, cinsiyeti ve kökeni prensipte sır değildir, ancak meşru olarak kimliğinin açıklanmasını istemeyen bir siyasi mültecinin durumunda bu gerçekler sır niteliği kazanabilir<sup>17</sup>. Avukatın mesleği ile bağlantılı olarak öğrendiği müvekkilin mali durumu, sağlık durumu, kişisel bilgileri, cinsel yönelimi, dini inancı, bazı hâllerde adresi gibi hususlar sır

<sup>13</sup> Testa, s. 142; Günergök, *Sır Saklama*, s. 656.

<sup>14</sup> Sadece bir avukata başvurulduğunun bilinmesi bile müvekkil için istenilmeyen sonuçlar doğuracaksa, avukata başvurunun da gizli tutulması gerektiği yönünde bkz. Georg Gautschi, "Der einfache Auftrag, Art. 394-406 OR", *Berner Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Bd. IV, Das Obligationenrechts, 2. Abteilung, Die Einzelnen Vertragsverhältnisse, 4. Teilband, 3. Aufl., Stämpfli & Cie, 1971, Art. 398, n. 14b*; Cevdet Yavuz/Faruk Acar/Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 16. Baskı, Beta Yayıncılık, 2019, s. 671.

<sup>15</sup> Jungk, N. 175; Günergök, *Sır Saklama*, s. 659.

<sup>16</sup> Testa, s. 143; Günergök, *Sır Saklama*, s. 656.

<sup>17</sup> Testa, s. 143. Sır niteliğinde olmasa da avukatın gizlilik yükümlülüğü kapsamında bu bilgileri de gizli tutması gerektiği yönünde bkz. Schiller, N. 425; Burada sır ile kişisel veri arasındaki ayrıma da dikkat çekmek gerekmektedir. Kişisel veri kavramının unsurlarından biri olan bilgi, kişinin adı, soyadı, fiziksel özellikleri gibi aleni bilgilerle birlikte, kredi kartı şifresi, e-mail adresi şifresi gibi gizli bilgileri içermektedir. Bu açıdan kişisel veri kavramı, sır kavramından daha geniştir. Örneğin kişinin kimlik bilgileri (yukarıdaki örnek gibi istisnai durumlar hariç) sır niteliğinde olmasa da kişisel veri niteliğindedir ve avukatın veri sorumlusu olarak 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndan kaynaklanan yükümlülükleri bulunmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Nilüfer Boran Güneysu/Burak Memiş, *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Avukatın Yükümlülük ve Sorumlulukları, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 2019, s. 321.

kapsamında yer alabilir<sup>18</sup>.

Avukatın sır saklama yükümlülüğü sadece mesleğinin icrası sırasında<sup>19</sup> öğrenilen sırlar yönünden ortaya çıkar<sup>20</sup>. Bilginin öğrenilmesi ile mesleğin icrası arasında uygun nedensellik bağı bulunmuyorsa avukatın mesleki sır kapsamında sır saklama yükümlülüğünden bahsedilemez. İsviçre Federal Mahkemesi'ne göre, avukatın avukatlık mesleğine özgü faaliyet alanı, anonim şirketin yönetim kurulu üyeliğini<sup>21</sup>, varlık yönetimini<sup>22</sup> veya icra takibi dışında alacak tahsilat yetkisi verilmesini<sup>23</sup> içermez. Ancak mesleğe özgü olmayan bir faaliyeti icra ederken dahi avukat, olağan vekil için geçerli olan sadakat yükümlülüğüne ve bu kapsamda sır saklama yükümlülüğüne riayet etmelidir<sup>24</sup>. Türk hukukunda da haklı olarak avukatlık mesleğine özgü bir edimin üstlenilmediği işler bakımından aynı sonuca varılması gerektiği ifade edilmektedir<sup>25</sup>.

Sır saklama yükümlülüğünün kapsamı, müvekkil tarafından beyan edilen veya müvekkilin bilinebilir menfaati<sup>26</sup> ve mevcut vekâletin onun için önemi

<sup>18</sup> Günergök, *Sır Saklama*, s. 656; Sungurtekin Özkan, s. 505; Muhammed Ramazan Aksoy, *Vekilin Sır Saklama Yükümlülüğü*, Seçkin Yayıncılık, 2022, s. 300; Atilla Özen, *Avukatlık Hukuku*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023, s. 266.

<sup>19</sup> Zarife Şenocak, "Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları", *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 1998, s. 26. Avukatın bilgiyi mesleğin icrası sırasında mı yoksa müvekkiliyle sosyal ilişkilerinde mi edindiği açıkça ayırt edilemiyorsa, bu şüphe durumunda tanıklık etmeyi reddetme hakkına sahip olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Jungk, N. 175.

<sup>20</sup> Bir mesleğin icrası sırasında öğrenilen sırlar, meslek sırrı (*Berufsgheimnis*) olarak telakki edilmektedir (Faruk Erem, "Ceza Hukukunda Meslek Sırrı", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1943, s. 37; Aksoy, s. 132; Yargıtay 4. CD, T. 14.11.2011, E. 2009/19013, K. 2011/21017: "Avukatlık meslek sırrı, avukatın mesleğini icra ederken öğrendiği, herkes tarafından bilinmeyen, açıklanması halinde vekil edenin maddi ya da manevi zarara uğrayacağı, üçüncü kişilerden gizlenen özel yaşama dair bilgilerdir" (Kazancı). Her ne kadar bu şekilde kullanılagelmiş olsa da kanımızca meslek sırrı yerine, mesleki sır veya mesleki gizlilik terimi, içeriği daha iyi yansıtmaktadır.

<sup>21</sup> BGE 115 1a 97; 114 III 105; 101 1b 245 (Kull, s. 81, dn. 328).

<sup>22</sup> BGE 112 1b 606 (Kull, s. 81, dn. 329).

<sup>23</sup> BGE 120 1b 112 (Kull, s. 81, dn. 330).

<sup>24</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 49 vd.; Kull, s. 81.

<sup>25</sup> Günergök, *Sır Saklama*, s. 657-658; Aday, s. 374.

<sup>26</sup> Müvekkilin gizliliğe yönelik objektif bir menfaatini aramaya gerek olmadığı, prensip olarak, müvekkilin kendi menfaatlerini kendisinin belirleyeceği, müvekkilin bilgiyi gizli tutma iradesinin, gizlilik için yeterli bir menfaat ve neden teşkil ettiği, gizli bilgilerin müvekkilin iradesi hilafına, ancak gizliliğe ilişkin objektif bir menfaat bulunmadığı gerekçesiyle açıklanmasının, müvekkilin iradesinin egemenliği ilkesine aykırı olacağı görüşünde bkz.



ile ölçülür<sup>27</sup>. Bununla birlikte, avukatlık mesleği için ortalama vekilden daha kapsamlı bir sır saklama yükümlülüğü beklenmektedir<sup>28</sup>.

Sır saklama yükümlülüğünün yalnızca sır sahibine, yani müvekkile karşı mı olduğu meselesi öğretilerde tartışmalıdır. Bazı yazarlar<sup>29</sup>, avukatın sır saklama yükümlülüğünün sadece müvekkile karşı olduğu görüşündedir. Diğer bazı yazarlar ise<sup>30</sup>, mesleğin icrası dolayısıyla öğrenilen bilgiler arasında müvekkilin ilişki de bulunduğu üçüncü kişilerle ilgili olanlar da bulunuyorsa, yasağın sağladığı korumadan bunların da yararlanması gerektiğini kabul etmektedir. Avukatın birden fazla kişiye hukuki yardım sunması hâlinde ise, bir sözleşme hazırlanmasında olduğu gibi, yükümlülüğün hepsine karşı mevcut olduğunda tereddüt yoktur<sup>31</sup>.

Avukatın bu yükümlülüğü müvekkilin akrabalarına<sup>32</sup>, meslektaşlarına ve

---

Schiller, N. 441. Gizlilik konusunda fiili, ciddi veya objektif olarak korunabilir bir menfaatin olup olmadığını önemsiz kabul eden görüş için bkz. Fellmann, *Art. 398*, N. 64. Yazarın, “*sadece kapris veya keyfîlikten*” kaynaklansa bile müvekkilin sır saklama iradesinin belirleyici olduğu görüşü, kanaatimizce sağlanmak istenen korumanın ötesine geçmektedir.

<sup>27</sup> Ancak bilginin açıklanmasından müvekkilin zarara uğrayacak olup olmaması önem arz etmemektedir. Bu yönde bkz. Paul Wegmann, *Handbuch über die Berufspflichten des Rechtsanwaltes im Kanton Zürich*, 2. Aufl., 1988, s. 97; Aday, s. 375.

<sup>28</sup> Otto Kellerhals, *Die zivilrechtliche Haftung des Rechtsanwalts aus Auftrag*, Bern, 1953, s. 126; Kull, s. 82. Müvekkilin sırrını saklama yükümlülüğü, avukatın yardımcı kişileri hakkında da geçerlidir (Josef Hofstetter, “Der Auftrag und die Geschäftsführung ohne Auftrag”, Wolfgang Wiegand (Ed.) *Schweizerisches Privatrecht, Obligationenrecht Besondere Vertragsverhältnisse Bd. 7, Teilbd. 6*, Helbing & Lichtenhahn, 2000, s. 86; Jungk, N. 173).

<sup>29</sup> Günergök, *Sır Saklama*, s. 657; Aksoy, s. 299. Günergök (*Sır Saklama*, s. 660), üçüncü kişinin, örneğin ileride tanıklık yapması muhtemel olan kişinin, avukata, onun sır saklama yükümlünü dikkate alarak yaptığı açıklamaların da avukat tarafından saklanması gerektiğini kabul etmektedir.

<sup>30</sup> Bu yönde bkz. Kellerhals, s. 126; Aday, s. 374. Üçüncü kişiye ilişkin öğrenilen bilginin açıklanması aynı zamanda müvekkilin durumunu da etkileyecekse, bu bilginin de saklanması gerektiği yönünde bkz. Şenocak, s. 26.

<sup>31</sup> Jungk, N. 174; Schiller, N. 462.

<sup>32</sup> Müvekkilin ölümünden sonra mirasçılardan bilgi edinme hakkı ile avukatın sır saklama yükümlülüğünün çatışması hakkında detaylı bilgi için bkz. Enzmann, N. 173 vd. Yazara göre, korumanın kapsamı, avukatın tipik faaliyeti sırasında elde ettiği bilgileri kapsamakta, bu nedenle varlık yönetimi, muhasebe veya yönetim kurulu yetkileri gibi faaliyetleri kapsamamaktadır. Ayrıca BGE 135 III 597 kararında Federal Mahkeme, avukatlık sırrının, mirasçılara karşı tamamen korunması gerektiği sonucuna varmıştır. Bundan başka Federal Mahkeme, avukatlık sırrının son derece kişisel niteliği nedeniyle, mirasçılardan, sırların yeni efendileri hâline gelmediğini kabul etmiştir (N. 178). Avukatın sır saklama yükümlülüğünü, mirasçılara karşı da ileri sürebileceği yönünde bkz. David Oser/Rolf H. Weber, “Art. 394-

adli veya idari makamlara karşı da geçerlidir<sup>33</sup>. Fakat avukat belirli bir kişiyle ilişkilendirmeksizin dava konusunu üçüncü kişilerle, özellikle meslektaşlarıyla tartışabilir<sup>34</sup>.

Sözleşmeden doğan sır saklama yükümlülüğü, avukatın yalnızca gerçeği gizli tutmasını gerektirir, ancak gerçeği gizlemek için gerçeğe aykırı beyanda bulunmasını gerektirmez<sup>35</sup>.

Sır saklama yükümlülüğü, avukatlık sözleşmesinin<sup>36</sup> kurulmasıyla birlikte doğar<sup>37</sup>. Ancak, sözleşme konusu yerine getirildikten sonra bile devam eder<sup>38</sup>. Bu sonuç, avukatın sadakat yükümlülüğünden kaynaklanmaktadır<sup>39</sup>.

406"; Corinne Widmer Lüchinger/David Oser (Ed.), *Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR*, 7. Auflage, Helbing Lichtenhahn, 2020, Art. 398, N. 14.

<sup>33</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 73 vd.; Testa, s. 26.

<sup>34</sup> Kull, s. 83; Testa, s. 27; Günergök, *Sır Saklama*, s. 659; Aday, s. 374.

<sup>35</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 85; Kull, s. 83; Aday, s. 372.

<sup>36</sup> Avukatlık sözleşmesini Türk hukukunda vekâlet sözleşmesi veya vekâlet sözleşmesinin bir türü niteliğinde kabul eden görüş için bkz. Tandoğan, s. 368; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, 4. Baskı, Filiz Kitabevi, 2019, s. 433; Murat Aydoğdu/Nalan Tuncer, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, 2023, s. 8; Yargıtay HGK, T. 1.4.2021, E. 2019/14, K. 2021/399. *Sui generis* sözleşme olduğu yönünde bkz. Sungurtekin Özkan, s. 231; Songül Karateke, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, Turhan Kitabevi, 2006, s. 30; Ferhat Cimbar, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 50. Tipik sözleşme olduğu yönünde bkz. Özcan Günergök, *Avukatlık Sözleşmesi*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 28. Vekâlet sözleşmesinde sadakat yükümlülüğünü düzenleyen TBK m. 506/f. 2, sır saklama yükümlülüğüne dayanak kabul edilmektedir. Bu yönde bkz. Şenocak, s. 25; Yavuz/Acar/Özen, s. 670; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Yetkin Yayınları Yayınevi, 2020, s. 742-743; Özen, *Borçlar Özel*, s. 449-450; Aydoğdu/Tuncer, s. 818; Tekben, s. 112.

<sup>37</sup> Sözleşmenin kurulmasından önce özellikle sözleşme müzakereleri aşamasında müvekkile ait sır teşkil eden bilgilerin öğrenilmesi üzerine bunların da saklanması gerekmektedir, bu yükümlülük ise dürüstlük kuralından doğmaktadır. Bkz. Suat Sarı, *Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi*, Beşir Kitabevi, 2004, s. 304.

<sup>38</sup> Testa, s. 26; Jungk, N. 179; Hofstetter, s. 114; Fellmann, *Art. 398*, N. 77; Brunner/Henn/Kriesi, s. 192; Oser/Weber, *Art. 398*, N. 11; Erem, *Avukatlık Sırrı*, s. 839; Halûk Tandoğan, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Cilt: II, Dördüncü Tıpkıbasımdan Beşinci Tıpkıbasım*, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 407; Günergök, *Sır Saklama*, s. 660; K. Emre Gökyayla, *Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azli ve İstifasıyla Sona Ermesi*, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 36; Aday, s. 377; Öznur Sevdiren, "Confidentiality of Correspondence with Counsel as a Requirement of a Fair Trial: Turkey—Quo vadis?", Lorena Bachmaier Winter/Stephen C. Thaman/Veronica Lynn (Ed.), *The Right to Counsel and the Protection of Attorney-Client Privilege in Criminal Proceedings*, Springer, 2020, s. 335.

<sup>39</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 77; Şenocak, s. 26. Sır saklama yükümlülüğünün devam etmesinin, sözleşmenin ard etkisi (*culpa post pactum perfectum*) teorisine dayandığı yönünde bkz.

Müvekkilin, avukatın sır saklama yükümlülüğüne olan menfaati, vekâletin sona ermesinden sonra, vekâletin ifası sırasında olduğundan daha az değildir<sup>40</sup>.

Sahip olunan bilgilerin sır olma özelliğini kaybetmesi veya müvekkilin menfaatinin ortadan kalkmasıyla sır saklama yükümlülüğünün ortadan kalkması mümkündür<sup>41</sup>. Ayrıca sır saklama yükümlülüğünün bir kere ihlal edilmesiyle artık bu yükümlülük ortadan kalkar, zira sır bir kere ifşa olduktan sonra sır sahibinin borçludan borcuna uygun davranmasını istemesinin bir anlamı ve önemi olmaz.

Müvekkilin rızasının varlığı<sup>42</sup>, avukatın kendisini disiplin veya ceza soruşturması kapsamında sorumluluktan kurtarmak veya kendi hakkını ispat etmek gibi şahsi bir üstün menfaatinin bulunması<sup>43</sup> veya işlenmek üzere olduğu öğrenilen suçların ihbar edilmesi gibi<sup>44</sup> kamu yararına hizmet eden bir üstün menfaatin<sup>45</sup> varlığı hâlinde avukat sır kapsamındaki bilgileri açıklayabilir. Avukatın ücret alacağı için dava açması ihtimalinde sır saklama yükümlülüğünün o dava yönünden devam edip etmeyeceği ise hukukumuzda<sup>46</sup>

Tandoğan, s. 450-451; M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, 2018, s. 38; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri*, Yetkin Yayınları, 2021, s. 665. Vekâlet sözleşmesinin sona ermesinden sonra sır saklama yükümlülüğünün devam etmesini, edim yükümünden bağımsız borç ilişkisi teorisi kapsamında ele alan görüş için bkz. Rona Serozan, “İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme” Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı (Ed.), *Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Üçüncü Cilt*, Filiz Kitabevi, 2014, s. 263.

<sup>40</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 77.

<sup>41</sup> Sarı, s. 306.

<sup>42</sup> Detaylı bilgi için bkz. Testa, s. 148-149; Kull, s. 85 vd.; Wolfers, s. 139; Gautschi, *Art. 398*, N. 16d; Brunner/Henn/Kriesi, s. 201; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 571 vd.; Lauer, N. 468; Tandoğan, s. 454; Sungurtekin Özkan, s. 507 vd.; Günergök, *Sır Saklama*, s. 661 vd. Müvekkilin korunmasını istemediği bilginin sır olamayacağı, bilginin önemli ya da önemsiz olmasının fark etmeyeceği, bunun müvekkilin sırrın sahibi olduğu gerçeğinden kaynaklandığı yönünde bkz. Schiller, N. 435.

<sup>43</sup> Kapsamlı bilgi için bkz. Sungurtekin Özkan, s. 514 vd.; Günergök, *Sır Saklama*, s. 662 vd.

<sup>44</sup> 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun m. 2/bent d uyarınca, serbest avukatlar için de suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine dair yükümlülükler getirilmiştir. MASAK tarafından TBB’ye gönderilen yükümlülük rehberi için bkz. <[https://d.barobirlik.org.tr/2021/tbb\\_20210406155548.pdf](https://d.barobirlik.org.tr/2021/tbb_20210406155548.pdf)> Erişim Tarihi: 10 Kasım 2023. Ayrıca bkz. Büşra Doğan, Ceza Hukuku Boyutuyla Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, 2023, s. 132-133.

<sup>45</sup> Testa, s. 152 vd.; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 607 vd.

<sup>46</sup> Avukatın ücret alacağını kanıtlamak ve tahsil etmek için sırrı açıklayabileceği yönünde bkz. Tandoğan, s. 454-455; Günergök, *Sır Saklama*, s. 662, dn. 50; Aday, s. 378; Aksoy, s.

olduğu gibi İsviçre hukukunda<sup>47</sup> da tartışmalıdır.

## B. Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğünün Hukuki Dayanağı

Avukatın sır saklama yükümlülüğüne ilişkin hukuki dayanaklar genel

463. Aksi yönde Erem, *Meslek Sırrı*, s. 55. Ayrıca bkz. TBB Disiplin Kurulu, T. 20.2.2018, E. 2017/721, K. 2018/36: "...şikâyetli avukat, kendisine eşi ile boşanma evresinde olan şikâyetçinin anlattığı ve karı-koca arasında mahrem bilgi olarak nitelendirilebilecek bir bilgiyi, ileride uyuşmazlığın tarafı olacak kocaya mesaj atmak suretiyle açıklamış ve böylelikle görevi gereği öğrendiği bir bilgiyi paylaşmıştır. ... Dosyanın incelenmesinde şikâyetçilerin boşanma aşamasında şikâyetli avukata başvurdukları, bu sırada şikâyetçilerden Z.K. 'nın şikâyetliye geçimsizlik konuları ile özel bilgiler aktardığı, bilahare dava açılmadan şikâyetli avukat ile ilgili avukatlık sürecinin sonlandırıldığı anlaşılmaktadır. Şikâyetli avukat bu süreç sonucunda avukatlık ücretini tahsili amacı ile şikâyetçinin eşi diğer şikâyetçi H.K. 'ye dosya içindeki elektronik postaları gönderdiği görülmektedir. Gönderilen bu elektronik postalar içerik olarak avukatlık ücret alacağını tahsili içinde ise de avukatın özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder." <<https://www.barobirlik.org.tr/DisiplinKararlariDetay/1158>> Erişim Tarihi 14 Kasım 2023.

<sup>47</sup> İsviçre hukukunda avukatın ücret alacağını kanıtlamak ve tahsil etmek için sırrı açıklayabileceği yönünde bkz. Gautschi, *Art. 398*, N. 18d; Hofstetter, s. 109; Sprenger, s. 61; Brunner/Henn/Kriesi, s. 186 (müvekkilin gizlilik menfaatlerini ileri sürmesinin çoğu durumda hakkın kötüye kullanılması olarak görüldüğü yönünde ayrıca bkz. s. 206). Aksi yönde bkz. Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 596; Schiller, N. 425. İsviçre kantonlarında avukat ücretini dava yoluyla talep etmeden önce sır saklama yükümlülüğünden muaf tutulmak için baro denetim makamına (*Aufsichtsbehörde*) başvurabilir. Detaylı bilgi için bkz. Testa, s. 149 vd.; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 589 vd. İsviçre Federal Mahkemesinin bir kararına göre ise, avukatın dava yoluyla bir ücret talep etmesi, avukatın gizlilik yükümlülüğünden önceden muaf tutulmasını gerektirir. Eğer müvekkil, avukatı gizlilik yükümlülüğünden kurtaracak rızayı açıklamayı reddederse, avukat denetim makamına başvurabilir. Sırrın açıklanmasındaki menfaat, müvekkilin gizlilik konusundaki menfaatinin açıkça daha ağır basıyorsa avukatın sırrı açıklamasına izin verilir. Bkz. BGer 2C\_661/2011, 17.03.2012. BGer 2C\_1127/2013, 07.04.2014 kararına göre ise, avukatın sır saklama yükümlülüğünden muaf tutulması kararıyla, başvuran avukatın disiplin ve ceza hukuku tarafından korunan sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmeden, ücret talebini yasal yollarla ileri sürmesine olanak sağlanır. Ne İsviçre Ceza Kanunu'nda ne de Avukatlık Kanunu'nda baro yetkililerinin ne zaman izin vermesi gerektiği ayrıntılı olarak belirtilmediğinden, yetkililerin somut olayın koşullarını değerlendirerek kararlarını vermeleri gerekmektedir. Avukatın gizlilik yükümlülüğünün önemi nedeniyle, bilgilerin açıklanması talebi yalnızca istisnai durumlarda, örneğin sırrın açıklanması talebinin bir suçu veya suçluyu önleyebileceği veya avukatın vekâletin yürütülmesiyle bağlantılı olarak ceza kanunu çerçevesinde bir suçlamayla karşı karşıya olduğu durumlarda izin verilmektedir. Bkz. Wegmann, s. 173; Wolffers, s. 139. Ancak, denetim makamının izni ikincil niteliktedir, yani avukat mümkün olduğunca önce müvekkilin rızasını almalıdır (Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 590). Denetim makamı burada menfaatler arasında bir karşılaştırma yapar. Mevcut tüm menfaatlerin (avukatın açıklamaya ilişkin menfaatinin, müvekkilin gizliliğe ilişkin menfaatinin ve üçüncü tarafların veya kamunun gizlilik yükümlülüğünden muaf tutulmayı haklı kılan menfaatlerinin) tartılması gerekmektedir. Bu yönde bkz. Testa, s. 149-150. Bern, Cenevre, Neuchâtel, Aargau, Zug ve Ticino kantonlarında ücret alacaklarının yargı yoluyla tahsili için mesleki gizlilikten muafiyet gerekli değildir (Brunner/Henn/Kriesi, s. 187).

ve özel kanunlarda, ayrıca ulusal ve uluslararası meslek kurallarında yer bulmaktadır. Bu kapsamda özel mevzuat hükümlerini incelemeye geçmeden öncelikle Türk Medeni Kanunu'nun 23 ve devamı maddelerinde kişiliğin korunmasını düzenleyen hükümler anılabilir. Kişilik hakkına dahil olan kişinin hayat alanı; kamuya açık alan, özel alan ve gizlilik (giz) alanı olarak üçe ayrılmaktadır. Özel alan ve gizlilik alanına yapılan her müdahale kural olarak hukuka aykırıdır. Avukatın da müvekkilinin gizlilik alanına dahil olan bilgileri açıklamaması gerekir, aksi hâlde kişilik hakkı ihlali gerçekleşir ve müvekkil TMK m. 24 ve m. 25'te yer alan korumalardan faydalanabilir<sup>48</sup>.

Avukatın sır saklama yükümlülüğüne dayanak oluşturan bir diğer temel düzenleme 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda yer almaktadır<sup>49</sup>. Avukatlık Kanunu m. 36 "*Sır saklama*" başlığı ile şu şekilde kaleme alınmıştır:

*"Avukatların, kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi, gerekse, Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır.*

*Avukatların birinci fıkrada yazılı hususlar hakkında tanıklık edebilmeleri,*

<sup>48</sup> İsviçre hukuku bakımından da federal hukuk düzeyinde, avukatın sır saklama yükümlülüğü en genel dayanağını İsviçre Medeni Kanunu'nun kişilik haklarının korunmasına ilişkin 27. ve 28. maddelerinde bulmaktadır. Bkz. Meyer-Hauser, N. 49; Sprenger, s. 179; Hans Nater/Gaudenz G. Zindel, *Kommentar zum Anwaltsgesetz*, 2. Aufl., Schulthess, 2011, s. 322.

<sup>49</sup> Avukatlık Kanunu m. 34: "*Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler*". Hüküm, avukatın özen yükümlülüğünün yanında, yan ve koruma yükümlülüklerini de düzenlemektedir. Bu yönüyle, TBK m. 506/f. 2'de düzenlenen vekilin sadakat ve özen yükümlülüğünden daha geniş kapsamlı bir hükümdür. Bkz. Mustafa Alper Gümüş, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu*, Beta Yayıncılık, 2001, s. 231. Avukatın özen yükümlülüğünden kaynaklanan diğer bazı yükümlülükleri mevzuatı, içtihatları, literatürü bilme yükümlülüğü; danışmanlık hizmeti verme ve bilgilendirme yükümlülüğü; süreler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlara riayet; dava takibinde özenli davranma yükümlülüğü; büro organizasyonunda özen gösterme şeklinde sıralanabilir. Detaylı bilgi için bkz. Kull, s. 54 vd.; Fellmann, *Anwaltsrecht*, s. 514 vd.; Aday, s. 407 vd.; Veysel Başpınar, *(Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Yetkin Yayınları, 2004, s. 132 vd. Avukatın mevzuatı, içtihatları, literatürü bilme yükümlülüğü ile ilgili olarak BGH (NJW 2011, s. 386), avukatın öğretilerdeki baskın görüş ve bir adet eyalet mahkemesine aykırı eylemde bulunmuş olmasını, hukuki sonuçlarda mazur görülemez bir yanılma kabul ederek avukatın sorumlu olduğuna karar kılmıştır (Karar için bkz. Barış Demirsatan, *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 139, dn. 266). Özen yükümlülüğünden kaynaklanan avukatın talimata uyma yükümlülüğünün kapsamı ve sınırları hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. Tuğçe Tekben, *Vekâlet İlişkilerinde Vekâlet Veren Talimatı ve Hukuki Sonuçları*, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 345 vd.

*iş sahibinin muvafakatini almış olmalarına bağlıdır. Ancak, bu halde dahi avukat tanıklık etmekten çekinebilir. (Ek cümle : 2/5/2001 - 4667/24 md.) Çekinme hakkının kullanılması hukuki ve cezai sorumluluk doğurmaz.*

*Yukarıki hükümler, Türkiye Barolar Birliği ve baroların memurları hakkında da uygulanır.”*

Görüldüğü üzere hükmün ilk fıkrasında avukatların sır saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir. Hükmün ikinci fıkrasında ise müvekkilin rızasının olduğu durumlarda bile<sup>50</sup> avukata tanıklıktan kaçınma imkânı tanınmıştır<sup>51</sup>. Madde başlığına rağmen hükümde geçen “öğrendikleri hususlar” ibaresi, hükümle korunan menfaatin yalnızca sırlar (müvekkilin gizlilik alanı) olmadığına işaret etmektedir<sup>52</sup>. Bu nedenle avukatın sır

<sup>50</sup> Benzer düzenleme İsviçre’de Avukatların Serbest Dolaşımına İlişkin Federal Kanun (*Bundesgesetz über die Freizügigkeit der Anwältinnen und Anwälte- BGFA*) m. 13/f. 1, son cümlede yer almaktadır. Sır niteliğindeki bilgilerin açıklanması için müvekkili rıza göstermiş olsa bile, avukat bilgileri gizli tutmanın doğru olduğunu düşünüyorsa açıklama yapmak zorunda değildir. Bu yönde bkz. Ernst Staehelin, “Die Entbindung vom Berufsgeheimnis darf nicht zur Preisgabe eines Geheimnisses verpflichten”, *Anwaltsrevue*, (1) 2016, s. 7. Ancak anılan düzenleme İsviçre öğretisinde eleştirilmektedir. Zira avukatı adeta müvekkilin vasisi hâline getirmek geçmiş zamanların bir kalıntısı olarak görülmektedir. Avukat tarafından uygun şekilde bilgilendirildikten sonra kararın sadece müvekkile ait olması gerektiği, müvekkilin açık iradesinin bile önüne geçen böyle bir tanıklık yapmayı reddetme hakkının tanınmasının objektif olarak gerekçelendirilemeyeceği, ayrıca İsviçre Ceza Kanunu m. 321’de sır saklama yükümlülüğü altında olan diğer kişilerin (örneğin hekimlerin) neden korunmaması gerektiğinin de açık olmadığı yönünde bkz. Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 582-584. İsviçre’de çocukların korunmasına ilişkin yeni düzenlemelerle birlikte avukatlara da iş birliği yükümlülüğü getirilmek istenmiştir. Yapılmak istenen değişikliğin eleştirisi için bkz. Staehelin, s. 8-9. İsviçre Medeni Kanunu’nun 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren yürürlükte olan 314e maddesinin 3. fıkrasında, sırdan muafiyet sağlama hakkına sahip kişi tarafından yetkilendirilmişlerse veya çocuk koruma kurumunun talebi üzerine üst makam veya denetim makamı tarafından gizlilikten muaf tutulmuşlarsa ceza kanunu uyarınca sır saklama yükümlülüğüne tabi olan kişilerin iş birliği yapmakla yükümlü oldukları düzenlenmiştir. Ancak eklenen son cümle ile “23 Haziran 2000 tarihli Avukatlık Kanunu’nun 13. maddesi saklıdır” ifadesine yer verilmiştir. Böylece müvekkilin rızasına rağmen avukatın sırrı açıklamama yönünde karar alabilmesi, İsviçre Hukuku bakımından geçerliliğini sürdürmektedir.

<sup>51</sup> Kamu görevlilerinin suçu bildirmemesini düzenleyen Türk Ceza Kanunu m. 279’un avukatın görevi ile bağlantılı olarak öğrendiği hususlarda uygulanmaması gerektiği, avukatın kendi müvekkilini ihbar etme yükümlülüğünün bulunmadığı yönünde bkz. Fatih S. Mahmutoglu/ Serdar Talas, “Avukatların Görev Suçları ve Yargılanması Rejimi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, (Ceza Özel Sayı), 2007, s. 19; Orhan Emre Konuralp, “Avukatın Yargılamadaki Rolü Açısından Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Dürüstlük Kuralı ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğüne İlişkin 29’uncu Maddesinin Avukatlar Açısından Uygulanabilirliği” *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 2020 s. 2109.

<sup>52</sup> Alman hukukunda da avukatın sır saklama (*Verschwiegenheit*) yükümlülüğü Alman Federal



saklama yükümlülüğüyle birlikte, daha geniş anlamda avukatın gizliliği koruma yükümlülüğünden<sup>53</sup> de haklı olarak söz edilmektedir<sup>54</sup>. Maddede avukatın, görevi sebebiyle öğrendiği hususları açığa vurması yasaklanmış, bu hususlarda tanıklık yapabilmesi yalnızca müvekkilin muvafakat vermesine bağlı kılınmıştır<sup>55</sup>.

Avukatlık Kanunu (*Bundesrechtsanwaltsordnung- BRAO*) § 43a, fıkra 2’de, avukatın mesleğini icra ederken öğrendiği hususlar için düzenlenmiştir. İlgili hükme göre, avukat sır saklama yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, mesleğini icra ederken kendisi tarafından bilinen tüm hususlar için geçerlidir. Bu yükümlülük, açık olan veya önemleri nedeniyle gizlilik gerektirmeyen olgular için ise geçerli değildir.

<sup>53</sup> Kıta Avrupası’ndan farklı olarak, İngiltere hukukunda “hukuki imtiyaz (*Legal Privilege*)” ve Amerikan hukukunda “avukat-müvekkil imtiyazı (*Attorney-Client Privilege*)” İngiliz ve Amerikan usul hukukunun önemli araçlarındandır. İngiltere ve ABD’de “*disclosure*” ve “*discovery*” usullerinde, davanın tarafları, diğer tarafa ve mahkemeye, davayla ilgili olabilecek çok sayıda yazışma ve belge sunmakla, yani yargılamanın tarafları ellerinde bulunan tüm delilleri açıklamakla yükümlüdür. Bu açıklama yükümlülüğüne ise sadece bazı hâllerde imtiyaz veya ayrıcalık (*privilege, Privilegien, Befreiungen*) denen istisnalar tanınmaktadır. Bu imtiyazların en önemlisi ve en eskisi avukat-müvekkil imtiyazıdır. Bu nedenle “gizlilik yükümlülüğü (*secrecy obligation, duty of confidentiality*)” olarak değil, ağırlıklı olarak “imtiyaz (*privilege*)” olarak adlandırılır. Avukat-müvekkil imtiyazı, müvekkile, hukuk davalarında, müvekkil ile avukatı arasındaki bir iletişimle ilgili olması ve bu iletişimin gizli ve hukuki tavsiye almak amacıyla yapılmış olması hâlinde, belirli beyanlarda bulunmayı reddetme ve belirli belgeleri açıklamayı reddetme hakkı verir Bkz. Meyer-Hauser, N. 53, N. 88, N. 93. İngiltere ve Amerikan hukuklarında “*disclosure*” ve “*discovery*” usulleri ve söz konusu imtiyazla ilgili detaylı bilgi için bkz. Fulya Teomete Yalabık, *İngiliz ve Amerikan Hukuklarında Vakaların Getirilmesi İle Delillerin Toplanması Hakimin Rolü ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 161 vd., 279 vd., 290 vd. Kanımızca *attorney-client privilege* ifadesinin avukat-müvekkil gizliliği olarak çevrilmesi, iki farklı kurumun birbiriyle karıştırılmasına sebebiyet vereceğinden tercih edilmemelidir. Nitekim avukat-müvekkil imtiyazı, avukat ve müvekkil arasındaki iletişim (*Kommunikation*) ile sınırlıyken, gizlilik yükümlülüğü avukatın mesleğiyle bağlantılı olarak edindiği tüm bilgileri kapsamaktadır (Meyer-Hauser, N. 81 vd.). *Legal privilege* teriminin delil ibraz muafiyeti veya delil ibraz ayrıcalığı şeklindeki çevirisi için bkz. Cemile Demir Gökyayla, “Milletlerarası Tahkimde İspat Hakkı ve Sınırlarına Uygulanacak Hukuk”, *Public and Private International Law Bulletin (PPIL)*, 40(2), 2020, s. 751.

<sup>54</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 43; Aday, s. 370. Çoğu durumda, Avukatların Serbest Dolaşımına İlişkin Federal Kanun (BGFA) m. 13 uyarınca mesleki hukuk kapsamındaki gizlilik yükümlülüğünün, OR m. 398/f. 2 uyarınca özel hukuk kapsamındaki gizlilik yükümlülüğünden daha ileri gittiği yönünde bkz. Nater/Zindel, s. 322.

<sup>55</sup> Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 249 ve Ceza Muhakemeleri Kanunu m. 46’da da benzer şekilde müvekkilin muvafakatine rağmen avukatın tanıklıktan çekilebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca Vergi Usul Kanunu m. 151/b. 3 şu şekilde düzenlenmiştir: “*Avukatlardan ve dava vekillerinden kendilerine tevdi olunan işler veya görevleri dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususları bildirmesi istenemez; şu kadar ki, bu yasak müvekkil adlariyle vekalet ücretlerine ve giderlerine ayrıca avukatlık veya dava vekilliği sıfatı dışındaki sıfatları dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususlara şamil değildir*”.



Türkiye Barolar Birliği'nin belirlediği Meslek Kurallarının<sup>56</sup> 37. maddesinde avukatın meslek sırrı ile bağlı olduğu, avukatın, davasını almadığı kimselerin başvurması nedeniyle öğrendiği bilgileri de sır sayması gerektiği, avukatlık sırrının tutulmasının süresiz olduğu kabul edilmiştir.

Türkiye'nin de ortak üye statüsünde olduğu Avrupa Barolar Konseyi ve Hukuk Cemiyetleri (*Council of Bars And Law Societies Of Europe, CCBE*) tarafından kabul edilen Avrupa'da Avukatların Tabi Olduğu Meslek Kuralları (*Code of Conduct for European Lawyers*)'nın<sup>57</sup> “Sır Saklama” başlıklı 2.3. maddesinde ise sır saklama yükümlülüğü şu şekilde düzenlemiştir<sup>58</sup>:

“2.3.1. İfa edilen hizmetin bir gereği olarak, müvekkilin başkalarına açıklamayacağı şeyleri avukatına açıklaması ya da avukatın kendisine duyulan güven temelinde mahremiyet taşıyan başka bilgilere erişmesi söz konusu olabilir. Sırların saklanacağından emin olunmadıkça güvenden bahsedilemez. Sır saklama yükümlülüğü, avukatın birincil ve temel hak ve görevidir. Avukatın sır saklama yükümlülüğü, müvekkilin çıkarına olduğu kadar

<sup>56</sup> Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları, Avukatlık Kanunu m. 117/7 hükmü gereğince TBB tarafından 8-9 Ocak 1971 tarihinde kabul edilmiş ve 26 Ocak 1971 tarihinde yürürlüğe girmiştir. <[https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata\\_ozel/meslek\\_kurallari/tbb\\_meslek\\_kurallari-2022.pdf](https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/meslek_kurallari/tbb_meslek_kurallari-2022.pdf)> Erişim Tarihi 1 Kasım 2023.

<sup>57</sup> Avrupa'da Avukatların Tabi Olduğu Meslek Kuralları (CEEL), Avrupa Barolar Konseyi ve Hukuk Cemiyetleri (CCBE) tarafından kabul edilmiştir ve tüm üye ülkeler için (ister tam ister yedek ister gözlemci üye olsun) bağlayıcı niteliktedir. Türkiye de ortak üye statüsüyle bu kuruluşa üyedir. Kuruluşun tüzüğü için ayrıca bkz. <[https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality\\_distribution/public/documents/STATUTS/EN\\_statutes.pdf](https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/STATUTS/EN_statutes.pdf)> Erişim Tarihi 1 Kasım 2023.

<sup>58</sup> Orijinal metin için bkz. <[https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality\\_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON\\_CoC/EN\\_DEON\\_CoC.pdf](https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEON_CoC.pdf)> Erişim Tarihi 1 Kasım 2023. Avrupa'da Avukatlık Mesleğine İlişkin Temel İlkeler Tüzüğü'ne İlişkin Şerh İlke (b)'ye göre; “Bir avukatın görevinin en önemli özelliği, müvekkilin başkalarına açıklamayacağı bilgileri avukatına sunması ve avukatın da bu bilgileri - özel kişisel bilgiler ve çok değerli ticari sırlar gibi- güven mahremiyet ve güven kavramı kapsamında taşımaktır. Gizlilikten emin olunmadıkça güvenden bahsedilemez. Bu Tüzük, söz konusu prensibin iki yönünü de vurgulamaktadır: gizliliğe riayet sadece avukatın görevi olmayıp, müvekkilin de temel hakkıdır. “Mesleki ayrıcalık” kuralları uyarınca; avukatla müvekkili arasındaki iletişimin müvekkil aleyhine kullanılmasını yasaklamaktadır. Bazı hukuki yetki alanlarında gizlilik hakkı sadece müvekkile ait bir hak olarak görülürken, diğerlerinde “meslek sırrı” bir avukatın karşı tarafın avukatı ile yaptığı iletişimi; kendi müvekkilinden mahremiyet kapsamında, gizli tutmasını gerekli klabilmektedir. İlke (b); mesleki ayrıcalık, gizlilik/sır ve meslek sırrı kavramlarını kapsamaktadır. Avukatın müvekkile karşı bu borç ve görevi vekaletten ayrılrsa da devam eder.” Türkiye Barolar Birliği tarafından yayımlanan Türkçe metin için bkz. <[https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata\\_ozel/meslek\\_kurallari/CCBE\\_avukatlik\\_meslek\\_kurallari.pdf](https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/meslek_kurallari/CCBE_avukatlik_meslek_kurallari.pdf)> Erişim Tarihi 1 Kasım 2023.

*adaletin gerçekleşmesine de hizmet eder. Bu yüzden, sır saklama yükümlülüğü devlet tarafından özel bir korunmaya tabidir. 2.3.2. Avukat, mesleğinin icrası esnasında edindiği bütün bilgilerin gizliliğine saygı göstermek zorundadır. 2.3.3. Sır saklama yükümlülüğü zamanla sınırlı değildir. 2.3.4. Bir avukat, hizmetin ifası süresince kendisiyle birlikte çalışan meslektaşlarının ve yanında çalıştırdığı herkesin sır saklama yükümlülüğüne uymalarını sağlar”.*

Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğini İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı Prensip III 2’ye göre de “*Meslek sırlarına, iç hukuka, yönetmeliklere ve meslek standartlarına uygun olmaksızın açığa vurulması durumunda uygun yaptırımlar uygulanmalıdır*”<sup>59</sup>.

Türkiye Barolar Birliği tarafından çıkarılan Bir Avukat Yanında, Avukatlık Ortaklığında veya Avukatlık Bürosunda Ücret Karşılığı Birlikte Çalışan Avukatların Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik<sup>60</sup> m. 10 kapsamında iş gören avukatların da sır saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir<sup>61</sup>.

Yargıtay, avukata yüklenen sır saklama yükümlülüğünün, müvekkilin adli ve idari makamlar karşısında daha etkin, yerinde ve etraflıca iddiada bulunabilmesi ya da savunma yapabilmesi ile doğrudan bağlantılı olduğunu belirterek, avukatın meslek sırrını korumasının, anayasa ve uluslararası antlaşmalar ile güvence altına alınan “*özel yaşamın gizliliğinin*” bir sonucu olduğunu, ayrıca avukat tarafından ifa edilen kamu hizmetinin içeriği ve niteliği ile ilgili olduğunu kabul etmiştir<sup>62</sup>. Buna karşın Anayasa Mahkemesi, T. 10.7.2013, E. 2012/94, K. 2013/89 sayılı kararı ile “*Dava dilekçesinde, iptali istenen kuralla avukatların sır saklama yükümlülüğünün ihlal edildiği belirtilmiş ise de avukatın sır saklama yükümlülüğü anayasal bir ilke olmayıp, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 36. maddesinde düzenlenen meslek etiği ilkesidir. Öte yandan, sır saklama yükümlülüğü, mesleki faaliyet sırasında*

<sup>59</sup> <[https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata\\_ozel/meslek\\_kurallari/avr\\_konseyi\\_9\\_nolu\\_tavsiye\\_karari.pdf](https://d.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/meslek_kurallari/avr_konseyi_9_nolu_tavsiye_karari.pdf)> Erişim Tarihi 1 Kasım 2023.

<sup>60</sup> RG, T. 26.12.2015, S. 29574.

<sup>61</sup> Yönetmeliğin 10. maddesinin 5. fıkrası şu şekildedir: “*İşgören avukat, kendisine tevdi edilen veya avukatlık görevi nedeniyle öğrendiği meslek sırrı kapsamındaki hususları gerek sözleşme süresince, gerekse sözleşme sona erdikten sonra süresiz olarak açıklayamaz.*” Yönetmeliğin 10. maddesinin 6. fıkrası ise şu şekilde kaleme alınmıştır: “*İşgören avukatın, iş sırasında işyeriyle ilgili öğrendiği alenileşmemiş her türlü bilgi gizli bilgidir. İşgören avukata ait her türlü şahsi bilgi de gizli bilgi olup, taraflar gizli bilgiyi sözleşme süresince ve sözleşme sona erdikten sonra süresiz olarak açıklayamazlar ve olumsuz beyanlarda bulunamazlar.*”

<sup>62</sup> Yargıtay 4. Ceza Dairesi, T. 14.11.2011, E. 2009/19013, K. 2011/21017 (Özen, *Avukatlık Hukuku*, s. 266).

öğrenilen bilgilerle sınırlı olup, sırrın mesleki faaliyet ile uygun nedensellik bağı içinde öğrenilmesi de gerekir” yönünde hüküm kurmuş ve avukatın sır saklama yükümlülüğünün meslek etiği ilkesi olduğunu belirtmiştir<sup>63</sup>.

### C. Sır Saklama Yükümlülüğünün İhlal Edilmesinin Avukatlık Sözleşmesi Bakımından Genel Olarak Sonuçları

Avukatın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesi hem sözleşme hukuku hem ceza hukuku hem de disiplin hukuku yönünden sonuçlar doğurur<sup>64</sup>. Bu başlık altında yükümlülük ihlalinin ortaya çıkaracağı olası sonuçlar, yalnızca avukatlık sözleşmesi bakımından ve genel olarak ele alınacaktır.

Bahsi geçen yükümlülük ile avukata genel bir susma zorunluluğu yüklenmiştir. Dolayısıyla, asli edim yükümlülüğünden bağımsız bir amacı bulunan ve yapmama borcu şeklinde tezahür eden sır saklama, bir yan yükümlülüktür<sup>65</sup>. Bu yükümlülüğün ihlali, avukatlık sözleşmesinin gereği gibi ifa edilmemesi sonucunu doğurur ve avukatın tazminat sorumluluğunu meydana getirir<sup>66</sup>. Avukatın tazminat sorumluluğu, avukatlık sözleşmesi

<sup>63</sup> Karar için bkz. <<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2013-89-nrm.pdf>> Erişim Tarihi 7 Kasım 2023. Almanya Federal Anayasa Mahkemesi (BVerfG)’ne göre; Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası’nın 12. maddesinin 1. fıkrası kapsamında, serbest avukatlık ilkesi ile karakterize edilen avukatlık mesleğinin icrası, serbest avukatın özgür ve düzenlenmemiş kendi kaderini tayinine tabidir. Özellikle, avukat ve müvekkil arasındaki güven ilişkisi de korunmaktadır. Meslek mensubunun dürüstlüğü ve güvenilirliği ile sır saklama hakkı ve yükümlülüğü bu güvenin oluşması için temel koşullardır. Bu nedenle, sır saklama yükümlülüğü her zaman avukatın temel yükümlülüklerinden biri olmuştur; avukatlık mesleğini icra etmenin vazgeçilmez bir koşulu olarak, Anayasa’nın 12. maddesinin 1. fıkrası kapsamında korunmaktadır (BVerfG, 20.5.2010 - 2 BvR 1413/09. Karar için bkz. *NJW*, 2010 (4), s. 2937). İsviçre öğretisinde de bazı yazarlar avukatlık sırrının korunmasının İsviçre’de anayasal korumaya tabi olduğu görüşündedir (Bu yönde bkz. Schiller, N. 378). İsviçre hukukunda avukatlık sırrının korunmasına ilişkin özel bir temel hakkın bulunmadığı, yalnızca bazı temel haklarla dolaylı olarak avukatlık sırrının korunduğu görüşünde bkz. Nater/Zindel, s. 319; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 525. İsviçre Federal Mahkemesinin avukatın sır saklama yükümlülüğünün hukuki yapısını ele alan kararı için ayrıca bkz. BGer, 2C\_586/2015, 9.5.2016.

<sup>64</sup> Wegmann, 156; Testa, s. 135; Günergök, *Sır Saklama*, s. 665 vd. Ceza hukuku yönünden sonuçları için bkz. Doğan, s. 138 vd. Disiplin hukuku yönünden bkz. M. Haşım Mısırs, *Avukatlık Disiplin Hukuku*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2016, s. 341 vd.

<sup>65</sup> Fellmann, *Art. 398*, N. 37; Oser/Weber, *Art. 394*, N. 5; Gümüş, *Özen*, s. 157; Aday, s. 370-371; Aksoy, s. 197. Krş. Hofstetter, s. 32. Yazar, sır saklama yükümlülüğünün dayandığı sadakat yükümünü vekilin yan yükümü olarak kabul etmemektedir, zira bir başkasının menfaatinin korunması doğrudan vekâletin konusunu oluşturur. Oser/Weber, sadakat yükümlülüğünü, sözleşmenin tipini belirlemeyen esaslı yan yükümlülük olarak nitelemektedir (Bkz. *Art. 398*, N. 8).

<sup>66</sup> Fellmann. *Art. 398*, N. 341; Gümüş, *Özen*, s. 203; Gümüş, *Borçlar Genel*, s. 804; Aksoy, s.

vekâlet sözleşmesi niteliğinde yahut onun bir türü olarak kabul edildiğinde TBK m. 505/f. 2<sup>67</sup> ve TBK m. 112'ye aykırılığa dayanır. TBK m. 112'de yer alan kusur karanesi gereği, avukat sözleşmenin ihlalinde<sup>68</sup> kusuru olmadığını kanıtlamadıkça ortaya çıkan zarardan sorumludur<sup>69</sup>. Sözleşmenin ihlal edilmesinde avukatın kastına çok sık rastlanmasa da sır saklama yükümlülüğünün ihlali kasten ortaya çıkabilir<sup>70</sup>. Ancak müvekkile ait belgelerin ortada açık bırakılması veya dikkatsizlik nedeniyle kaybedilmesi hâlinde olduğu gibi sır saklama yükümlülüğünü ihlali istenmeden de ortaya çıkabilir<sup>71</sup>.

Sır saklama yükümlülüğünün ihlali nedeniyle müvekkilin maddi veya manevi<sup>72</sup> bir zarara<sup>73</sup> uğramış olması ve sözleşme ihlali ile zarar arasında

523. Sadakat yükümlülüğünün ihlali durumunda, olumsuz zararın tazmin edilmesi gerektiği yönünde bkz. Oser/Weber, *Art 398*, N. 10. Maddi tazminat olarak, sırrın vekil tarafından saklanılacağına ilişkin duyulan güvenin boşa çıkmasından dolayı uğranılan zararın karşılanması gerektiği yönünde bkz. Gautschi, *Art. 398*, N. 19a; Tandoğan, s. 456; Sarı, s. 305.

<sup>67</sup> TBK m. 505/f. 2: “*Bunun dışındaki durumlarda vekil, talimattan ayrılırsa, bundan doğan zararı karşılamadıkça işi görmüş olsa bile, vekâlet borcunu ifa etmiş olmaz*”. Ayrıca bkz. Tandoğan, s. 455-456.

<sup>68</sup> Kusur sorunu her zaman meslekte alışlagelmiş özen yükümlülüğü ile de bağlantılı olduğundan, yükümlülük ve sözleşme ihlali ve kusur sorunları her durumda birbirinden net bir şekilde ayrılmaz. Esasen çoğu durumda, sözleşmenin ihlali ile kusur arasında kesin bir ayırım yapmak da gereksizdir, çünkü yükümlülük ihlalinin ispatı kural olarak, dolaylı şekilde kusurun da ispatını sağlar ve ikisi arasındaki ayırım sadece dogmatik açıdan önem arz etmektedir. Bu yönde bkz. Fellmann, *Art. 398*, N. 462; Kull, s. 126. Özen yükümlülüğünün, kusur ve sözleşme ihlali ile ilişkisi için bkz. Gümüş, *Özen*, s. 57 vd.

<sup>69</sup> Uzmanlığı gerektiren bir iş yürüten ve güvenilir insan konumunda olan avukatın ihmalinin belirlenmesinde hafif ya da ağır ihmal şeklinde ayırma gidilmemesi gerektiği yönünde bkz. Kellerhals, s. 37. Avukatın hafif ihmalinin de ağır olduğu yönünde bkz. Aday, s. 471. Avukatın sorumluluğunun tespiti için hafif ve ağır ihmal arasında ayırım önemli görülmesi de tazminat sorumluluğunun kapsamının belirlenmesinde bu ayırım önem taşır. Bu yönde bkz. Kull, s. 128.

<sup>70</sup> Kull, s. 127.

<sup>71</sup> Testa, s. 145; Günergök, *Sır Saklama*, s. 667, dn. 69.

<sup>72</sup> Sır saklama yükümlülüğünün ihlali, müvekkilin kişilik hakkına bir saldırı teşkil ederse manevi tazminatı gerektiren bir ihlal söz konusu olabilir. Bkz. Kellerhals, s. 23. Böyle bir ihtimalde müvekkil manevi tazminat talebini sözleşmeye dayandırabileceği gibi haksız fiile de dayandırılabilir (Yavuz/Acar/Özen, s. 671). Zarar hakkında detaylı açıklama için bkz. Kellerhals, s. 21 vd., 54 vd.; Kull, s. 98 vd.; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 1458 vd., ayrıca N.1551 vd.; Aday, s. 477 vd.

<sup>73</sup> Testa, s. 135; Kull, s. 98 ve 103; Günergök, *Sır Saklama*, s. 666-667; Aday, s. 477 vd.

uygun nedensellik bağının bulunması<sup>74</sup> durumunda avukat tazminat ödemekle yükümlü olur. Avukatlık Kanunu m. 40'ta yer alan özel hükme göre, müvekkil tarafından sözleşmeye dayanılarak avukata karşı ileri sürülen tazminat istekleri, bu hakkın doğumunun öğrenildiği tarihten itibaren bir yıl ve her halde zararı doğuran olaydan itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Tazminat sorumluluğu dışında, sır saklama yükümlülüğünün ihlali nedeniyle müvekkilinin avukata duyduğu güvenin boşa çıkması, haklı sebebe dayanarak azli gündeme getirebilir<sup>75</sup>.

## II. AVUKATIN SÖZLEŞMEDEN DOĞAN ÜCRET ALACAĞININ DEVRİNİN GEÇERLİ OLUP OLMADIĞININ SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

### A. Genel Olarak Alacağın Devrine Engel Olan Hâller

TBK m. 183/f. 1<sup>76</sup> gereğince bir alacak, kural olarak borçlunun rızasına ihtiyaç duymadan devredilebilir. Devir engeli teşkil eden hâller ise, kanundan kaynaklanan devir engelleri, işin (alacağın<sup>77</sup>) niteliğinden kaynaklanan devir engelleri ve sözleşmeden kaynaklanan devir engelleri olmak üzere üç grupta toplanmaktadır.

Kanun koyucu, çeşitli hükümlerde alacağın devredilemeyeceğini (veya bazılarında ancak borçlunun rızasıyla devrin mümkün olduğunu) açıkça düzenlemiştir. Örneğin konut ve çatılı iş yeri kiracısının kullanma hakkı (TBK m. 322/f. 2), ürün kiracısının kullanma hakkı (TBK m. 366/f. 1)<sup>78</sup>, ödünç alanın kullanma hakkı (TBK m. 380/f. 2), ölünceye kadar bakma sözleşmesinde

<sup>74</sup> Detaylı bilgi için bkz. Kellerhals, s. 23 vd.; Kull, s. 113 vd.; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 1539 vd.; Aday, s. 490 vd.

<sup>75</sup> Günergök, *Sır Saklama*, s. 665; Sarı, s. 305; Gökyayla, s. 24, 78.

<sup>76</sup> TBK m. 183/f. 1: “Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir”.

<sup>77</sup> İsviçre Borçlar Kanunu'nun 164. maddesinin Almanca metninde *hukuki ilişkinin niteliği* (*Natur des Rechtsverhältnisses*) ibaresi yer almaktadır. TBK'da yer alan *işin niteliği* yerine *alacağın niteliği* ifadesinin kullanılmasının daha doğru olacağı yönünde bkz. Baki İlkay Engin, *Alacağı Temlik Edenin Garanti Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, 2002, s. 27, dn. 76; Burcu Erbayraktar, *Alacağın Devrinin Sözleşme ile Engellenmesi (Pactum de non cedendo)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 30. *Hukuki ilişkinin niteliği* ifadesinin kullanımı için bkz. Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, 2020, s. 1371; Halûk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 18. Bası, Beta Yayıncılık, 2021, N. 242

<sup>78</sup> Ayrıca bkz. Şeyhmus Darcan, *Ürün Kirası Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, 2020, s. 240 vd.

bakım alacaklısının hakkı (TBK m. 619) borçlunun rızası bulunmaksızın devredilemez<sup>79</sup>. 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 93. maddesinin 1. fıkrasında<sup>80</sup> ise borçlunun rızasıyla dahi devrin mümkün olmadığı bir devir yasağı düzenlenmiştir.

İşin niteliğinden kaynaklanan devir engelleri ise, alacak hakkı ile alacaklının kişisel özellikleri arasındaki yakın bağlılığın bulunduğu ve alacaklının değişmesinin bu alacağın içeriğinde esaslı değişikliğe yol açacağı durumlarda söz konusu olmaktadır<sup>81</sup>. Bu kapsamda edimin içeriği değiştirilmeden asıl alacaklıdan başka bir alacaklıya yapılamaması, alacağın amacının devir nedeniyle tehlikeye girmesi veya engellenmesi, alacaklının değişmesinin borçlunun durumunu önemli ölçüde katlanması beklenmeyecek derecede ağırlaştırması, alacak hakkının alacaklının şahsına sıkı surette bağlı bir hak olması alacağın niteliğinden doğan devir engelli olarak kabul edilmektedir<sup>82</sup>. Örnek olarak vekâlet sözleşmesinde vekâlet verenin vekilden iş görmesini isteme hakkı<sup>83</sup>, yapmama borcunun ifasını talep hakkı, borçtan kurtarılmayı talep hakkı<sup>84</sup> gösterilebilir.

<sup>79</sup> Krş. Tolunay Ozanemre Yayla, *Alacağın Devri İşleminin Geçerliliği ve Sebep Olan İlişkisi (İlliliği)*, Turhan Kitabevi, 2019, s. 173. Kanundan kaynaklanan devir engelleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Hermann Becker, *Berner Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Bd. VI: Obligationenrecht, I. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen, Art. 1-183*, 2. Auflage, 1941, Art. 164, N. 26 vd.; Claire Huguenin, *Obligationenrecht Allgemeiner und Besonderer Teil*, 3. Auflage, Schulthess, 2019, N. 1358; Daniel Girsberger/Johannes Lukas Hermann, "Art. 164", Corinne Widmer Lüchinger/David Oser (Ed.), *Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR*, 7. Auflage, Helbing Lichtenhahn, 2020, N. 28; Ozanemre Yayla, s. 170 vd.; Eren, *Borçlar Genel*, s. 1371 vd.; Gümüş, *Borçlar Genel*, s. 1097 vd.; Erbayraktar, s. 108 vd.

<sup>80</sup> "Bu Kanun gereğince sigortalular ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez."

<sup>81</sup> Becker, *Art. 164*, N. 31 vd.; Huguenin, N. 1365; Engin, s. 27; Ozanemre Yayla, s. 209 vd.; Gümüş, *Borçlar Genel*, s. 1103.

<sup>82</sup> Christoph Hurni/Isabelle Bank, "OR Art. 164", Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Ed.), *Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (OFK - Orell Füssli Kommentar)*, 4. Auflage, 2023, N. 11; Girsberger/Hermann, N. 33.

<sup>83</sup> Engin, s. 27, dn. 76; M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2*, 13. Bası, 2017, s. 575; Erbayraktar, s. 70.

<sup>84</sup> Bu ve daha başka örnekler için bkz. Erbayraktar, s. 33 vd. Sözleşme yapma zorunluluğunun bulunduğu hâllerde, sözleşme kurma isteminde bulunan tarafın sahip olduğu "sözleşme kurmaya yönelik alacağın", niteliği gereği devredilemez sayılmasının isabetli olacağı yönünde bkz. Barış Demirsatan, *Türk Borçlar Hukukunda Sözleşme Yapma Zorunluluğu*, Filiz Kitabevi, 2022, s. 160.



Son olarak alacaklı ile borçlu aralarında yaptıkları bir anlaşmayla (*pactum de non cedendo*) alacağın devredilemeyeceğini kararlaştırabilir<sup>85</sup>.

Hukukumuzda, avukatın ücret alacağının devrini yasaklayan bir hüküm bulunmamakla birlikte sır saklama yükümlülüğünün alacağın devrine engel teşkil edip etmeyeceği meselesinin çözüme kavuşturulması son derece önemlidir. Zira sır saklama yükümlülüğüne rağmen alacağın devri geçerli kabul edilirse, borçlu yani müvekkil sadece alacağı devreden avukattan sır saklama yükümlülüğünü ihlal ettiği gerekçesiyle ve ortada bir zarar olduğu takdirde tazminat talep edebilir. Ancak Avukatlık Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda sır saklama yükümlülüğüne ilişkin düzenlenen hükümlerin koruma amacının devre engel teşkil ettiği veya alacağın niteliğinin devre engel oluşturduğu sonucuna varılırsa, müvekkil alacağın devrinin geçersiz olduğunu ileri sürebilir. Bu aşamadan sonra ise ivazlı bir alacak devri varsa, alacağı devralan kimsenin, avukatın garanti yükümlülüğüne gidip gidemeyeceği sorunu ortaya çıkar. Aşağıda öncelikle İsviçre ve Alman hukuklarındaki görüş ve içtihatlar aktarılacak, ardından Türk hukukundaki görüşler ile kendi değerlendirmelerimiz sunulacaktır.

## **D. İsviçre, Alman ve Türk Hukuklarında Avukatın Sözleşmeden Doğan Ücret Alacağını Devretmesinin Geçerliliği**

### **1. İsviçre Hukuku**

İsviçre'de avukatın mesleki sırrı<sup>86</sup> saklamasının temeli, bazıları özel hukukta, bazıları kamu hukukunda, bazıları federal düzeyde ve bazıları da kanton düzeyinde olmak üzere çeşitli hükümlere dayanmaktadır. Ayrıca İsviçre hukukunda avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliği, vekâlet sözleşmesi olarak

<sup>85</sup> Detaylı bilgi için bkz. Becker, *Art. 164*, N. 44 vd.; Huguenin, N. 1360; Girsberger/Hermann, N. 32-32a; Ozanemre Yayla, s. 194 vd.; Gümüş, *Borçlar Genel*, s. 1100 vd.; Erbayraktar, s. 152 vd.

<sup>86</sup> İsviçre hukukunda literatür ve içtihatlarda (içeriğini daha iyi yansıtmaları bakımından) avukatın mesleki sırrı olarak çevirebileceğimiz *Anwaltsgeheimnis* teriminden söz edildiğinde, bu genellikle avukatın sır saklama yükümlülüğüne işaret etmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, avukatın mesleki sırrı, mesleğin icrasına ilişkin gizli bir olgunun gizliliğini korumaya yönelik kanuni bir yükümlülük ya da mesleki sır saklama yükümlülüğü olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu ve benzeri terimler mesleki, etik veya cezai sır saklama yükümlülükleri arasında ayırım yapmamakta, bu alanların her biri veya tümü için ilgili terim eşanlamlı olarak kullanılmaktadır (Bkz. Sprenger, s. 171). *Anwaltsgeheimnis* teriminin, bir müvekkilin avukatına açıkladığı gizli bilgilerin gizli kalmasını sağlayan bir dizi hüküm için kullanılan şemsiye terim olduğu yönünde bkz. Meyer-Hauser, N. 41.



kabul edildiğinden<sup>87</sup>, avukatın ücret alacağını devredip devredemeyeceği özellikle vekâlet sözleşmesi ve vekilin sır saklama yükümlülüğü<sup>88</sup> ve Avukatların Serbest Dolaşımına İlişkin Federal Kanun (BGFA)<sup>89</sup> m. 13 kapsamında tartışılmaktadır<sup>90</sup>.

İsviçre’de hâkim görüşe göre<sup>91</sup>, vekil ücret alacağını devredebilir. Ancak,

<sup>87</sup> Kellerhals, s. 11; Gautschi, *Art. 394*, N. 28; Wolffers, s. 17; Lorenz Höchli, *Das Anwaltshonorar; Analyse der zivilrechtlichen Aspekte beim Anwaltshonorar*, Schulthess Polygraphischer, 1991, s. 9; Kull, s. 5; Testa, s. 3; Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 1139; Nater/Zindel, s. 322; Jörg Schmid/Hubert Stöckli/ Frédéric Krauskopf, *OR BT Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil 2*. Auflage, Schulthess, 2016, N. 1872; Heinrich Honsell, *Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil*, 10. Auflage, Stämpfli Verlag, 2017, s. 303, 335.

<sup>88</sup> Vekâlet hukukunda vekilin sır saklama yükümlülüğü, OR m. 398/f. 2’de yer alan sadakat yükümlülüğünün içeriğinden çıkarılmaktadır. Bkz. Fellmann, *Art. 398*, N. 41; Wegmann, s. 157, 159; Sprenger, s. 60; Meyer-Hauser, N. 49; Schmid/Stöckli/Krauskopf, N. 1914; Honsell, s. 348.

<sup>89</sup> İsviçre’de BGFA m. 13’e göre, avukatlar, mesleklerinin bir sonucu olarak müvekkilli tarafından kendilerine tevdi edilen hususlarla ilgili olarak süreyle bağlı olmaksızın ve herkese karşı mesleki sır tabidir. Benzer düzenleme, İsviçre Barolar Birliği tarafından çıkarılan Mesleki Etik (Deontoloji) Kuralları (*Schweizerische Standesregeln, SSR*) m. 4’te de yer almaktadır. Ayrıca sır saklama yükümlülüğünün ihlali İsviçre ceza hukukunda suç olarak düzenlenmiş, İsviçre Ceza Kanunu’nun 321. maddesinde sır saklama yükümlülüğünü ihlal eden avukatın cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Bkz. Fellmann, *Anwaltsrecht*, N. 530-531. Ayrıca krş. BGFA m. 13/f. 1, son cümle.

<sup>90</sup> İsviçre Federal Mahkemesi yakın tarihli bir kararında, bankanın kara para aklama düzenlemesi alanında kendi yasal uyum ve kontrol görevlerini ve buna bağlı olarak şüpheli iş süreçlerini uygun şekilde belgeleme görevini, iç soruşturmayı yürüten bir hukuk firmasına devretmiş olması durumunda, avukat-müvekkil gizliliğinin ileri sürülerek belgelerin incelenmesine karşı çıkılmayacağına hükmetmiştir. Mahkeme, bankanın söz konusu yatırım şirketi ve müşterileriyle olan ticari faaliyetlerine ilişkin karmaşık olguların detaylı bir şekilde araştırılmasını avukatlara özgü olmayan, atipik bir faaliyet olarak değerlendirmiştir. Bkz. BGE 1B\_85/2016, 20.9.2016.

<sup>91</sup> Gautschi, *Art. 402*, N. 28a; Fellmann, *Art. 394*, N. 555; Carole Gehrler Cordey/Gion Giger, “Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft, Art. 319-529 OR”, Claire Huguenin/Markus Müller-Chen (Ed.), *CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, Schulthess, 2016, N. 22. Gizlilik yükümlülüğünü ihlal edecek şekilde yargılamayı önemli ölçüde etkileyen belgeler teslim edilmeden avukatlık ücretinin devredileceği, zira bu hâlde içerik veya amaçta herhangi bir değişiklik olmadığı görüşünde bkz. Eugen Spirig, “Die Abtretung von Forderungen und die Schuldübernahme, Erste Lieferung, Art. 164-174 OR”, Peter Gauch (Ed.), *ZK - Zürcher Kommentar; Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)*, 3. Auflage, Schulthess, 1993, Art. 164, N. 16. Avukatlık ücreti yönünden yine bu görüşte bkz. Girsberger/Hermann, N. 33. Avukatlık sözleşmesi bakımından Höchli de müvekkilin sırrının saklanmasındaki menfaati ile avukatın ücret alacağını elde etmesi menfaati tartıldığında, bir kişinin avukata belirli bir miktar borcu olduğu gerçeğinin korunmaya değer olmadığı sonucuna varmaktadır. Bununla birlikte, yazara göre, ücret

vekilin sır saklama yükümlülüğü mevcut ise, vekil alacağı devretmekle yalnızca gizlilik yükümlülüğünü ihlal etmiş olur. Bu durum devri geçersiz kılmasa da vekilin sözleşme, ceza veya disiplin hukuku kapsamında sorumluluğunu gündeme getirebilir. Dolayısıyla, vekâlet hukuku kapsamındaki salt sır saklama yükümlülüğü kendiliğinden alacağın devrini engellemez<sup>92</sup>. Öğretide<sup>93</sup> ücret alacağının devrinin mutlaka mesleki sır saklama yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurmayacağı da belirtilmektedir. Devrin geçersizliği, sır saklama yükümlülüğünün anlam ve amacından çıkarılamaz. Avukatın gizlilik yükümlülüğü nedeniyle ücret alacağını herhangi bir üçüncü kişiye devredememesi, alacağın bir anlamda *res extra commercium* (ticari işlemlere elverişli olmayan mal) niteliğinde olmasına yol açar<sup>94</sup>.

Buna karşın İsviçre öğretisinde azınlıkta kalan görüş, sır saklama yükümlülüğü olan vekâlet ilişkilerinde, özellikle avukat veya hekimin taraf olduğu sözleşmelerde ücret alacağının borçlunun rızası olmadan devredilemeyeceğini, hukuki ilişkinin niteliğinin devre engel olduğunu kabul etmektedir<sup>95</sup>. Bu görüşteki yazarlara göre, devrin hukuki sonucu sadece müvekkilin veya hastanın isminin açıklanması değil, aynı zamanda alacağı

---

talebini devrederken avukat her zaman özel mesleki yükümlülüklerinin, özellikle de sadakat yükümlülüğünün farkında olmalıdır, bu nedenle belirli bir sınırlama yapılması uygun olur (s. 121).

<sup>92</sup> Gautschi, *Art. 402*, N. 28a; Fellmann, *Art. 394*, N. 555; Girsberger/Hermann, N. 33.

<sup>93</sup> A. Morf, “Die Zürcher Gerichte zur Abtretung von Honorarguthaben eines Rechtsanwalts”, *SJZ*, (20), 1959, s. 308 vd.

<sup>94</sup> Bu yönde bkz. Morf, s. 308, 310.

<sup>95</sup> Philipp Gmür, *Die Vergütung des Beauftragten, ein Beitrag zum Recht des einfachen Auftrages*, Universitätsverlag, 1994, N. 438, 440; Testa, s. 157-158; Hofstetter, s. 109, dn. 97 (Yazara göre istisna olarak, vekilin müvekkile karşı olan alacağının bir alt vekile veya ikame vekile devredilmesi kabul edilebilir, zira bu durumda yine yazara göre üçüncü kişilere herhangi bir bilgi aktarımı söz konusu değildir). Wieland Schmid, “Sind Honorarguthaben eines Rechtsanwaltes abtretbar?”, *SJZ*, (54), 1958, s. 369 vd. Son yazar, avukatın ücret alacağını bankaya devretmesine ilişkin görülmekte olan bir davadan örnek vermiş ve avukatın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmeden devrin mümkün olmadığını ve bu nedenle devrin caiz olmadığını belirtmiştir. Söz konusu olayda, boşanma davasının reddedilmesi üzerine, davalı tarafın hak kazandığı yargılama gideri olan avukatlık ücretini davalı, kendi avukatına devretmiş ve avukat da bu ücreti bankaya devretmiştir. Bunun üzerine borçlu, alacağın devrinin geçersiz olduğu yönünde savunma yapmış, Zürih ilk derece mahkemesi (*Bezirksgericht*) de 14.10.1958’de devrin geçersiz olduğuna hükmetmiştir (Söz konusu davanın detaylı aktarımı için bkz. Morf, s. 308 vd.). İlk derece mahkemesinin bu kararına katılan görüş için bkz. Schmid, s. 369 vd. Ancak bankanın temyiz başvurusu üzerine davanın sonunda Zürih üst derece mahkemesi (*Obergericht*) ve temyiz mahkemesi (*Kassationsgericht*), sır saklama yükümlülüğünün ihlaline bakılmaksızın devrin geçerli olduğunu kabul etmiştir (Morf, s. 310).

mahkemede ileri sürmek de dahil tüm haklarla vekilin yerine bir üçüncü kişinin alacaklı konumuna geçmesidir. Eğer vekâlet veren, vekilin ücret alacağına kısmen ya da tamamen itiraz ederse, yeni alacaklı talebini kanıtlamak için vekâletin detayları hakkında yani avukat-müvekkil ya da hekim-hasta ilişkisi hakkında bilgi edinme ihtiyacı duyar, bu bilgiyi ise ancak vekil sır saklama yükümlülüğünü ihlal ederse edinebilir. Vekâlet veren yeni alacaklıya karşı savunma yapmak isterse, sadece güvendiği bir kişiyle (örneğin avukat veya hekim) paylaşmak istediği sırları açıklamak zorunda kalır. Bu bakımdan, borçlu olarak konumu alacaklının değişmesiyle daha da zorlaşır, bu gerekçelerle devrin geçerli olmadığı kabul edilmelidir<sup>96</sup>. Ayrıca borçlunun kişiliğinin gizli kalmasına ilişkin menfaatinin bulunduğu ihtimalde işin niteliğinden doğan devir engelinin bulunduğunu ifade eden yazarlar bulunmaktadır<sup>97</sup>.

## 2. Alman Hukuku

Alman Avukatlık Kanunu (BRAO) § 49b, 01.01.2000 tarihinde yürürlüğe girmeden önce, Alman Federal Mahkemesi, avukatlık ücretinin devrinin geçerli olmayacağı yönünde kararlar vermiştir<sup>98</sup>.

BRAO § 49b/f. 4'ün 2000 yılında yürürlüğe giren orijinal versiyonuna göre, avukatın ücretini başka bir avukata devredebilmesi ancak alacağın kesinleşmiş olması, ilk icra girişiminin sonuçsuz kalması ve avukatın müvekkilinin açık yazılı rızasını almış olması hâlinde mümkündür<sup>99</sup>.

<sup>96</sup> Gmür, N. 440.

<sup>97</sup> Alfred Koller, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil Band I*, 4. Auflage, Stämpfli Verlag, 2017, § 84, N. 67.

<sup>98</sup> Bu yönde bkz. BGH NJW 1993, 1638; BGH NJW 1993, 1912; BGH NJW 1993, 1335 (Günergök, *Avukatlık Sözleşmesi*, s. 139, dn. 522). Ancak, mesleği kapsamında konuyla ilgilenmiş olan bir avukata ücretin devredilmesinin (müvekkilin rızası olmasa bile) kabul edildiği eski tarihli karara da rastlanmaktadır (BGH 10.08.1995 – IX ZR 220/94, *NJW* (4), 1995, s. 2915, ayrıca bkz. Eva-Maria Kieninger, “BGB § 399 Ausschluss der Abtretung bei Inhaltsänderung oder Vereinbarung”, *Münchener Kommentar zum BGB*, 9. Auflage, 2022, N. 29. Devralan kişi aynı zamanda bir avukat olsa bile, müvekkilin rızası olmaksızın avukatın ücret alacağının devrinin, Alman Medeni Kanunu'nun 402. maddesi uyarınca kapsamlı bilgilendirme yükümlülüğü nedeniyle -kural olarak- Alman Medeni Kanunu'nun hem 134. maddesi hem de 138/f. 1 maddesi uyarınca hükümsüz kabul edilmesi, Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun (BRAO) 49b/f. 4 hükmü yürürlüğe girmeden önce tutarlı görülmekteydi. Bu yönde bkz. Siegfried Mennemeyer “Honoraranspruch im Haftungsfall”, Klaus Fahrenndorf/Siegfried Mennemeyer (Ed.), *Die Haftung des Rechtsanwalts*, 10. Auflage, Wolters Kluwer, 2021, N. 87.

<sup>99</sup> BRAO § 49b (4) cümle 2'de yapılan değişiklik, 2004 yılından bu yana avukatların ücret taleplerinin satın alınmasını sağlayan ve özel sağlık takas kurumlarını model alan bir şirketin hukuk politikası çabalarına dayanmaktadır. 2007 yılının sonundan itibaren avukatlar, ilgili

Dolayısıyla, 18.12.2007'den önceki kanuni düzenlemeye göre, ücret alacağının avukattan başkasına devredilmesi veya tahsil için devredilmesi bakımından müvekkilin rızasının mevcut olması yeterli değildi. Aksine, kanun bir yandan alacağın hukuken kesinleşmiş olmasını, diğer yandan da ilk icra girişiminin sonuçsuz kalmasını kümülatif olarak arıyordu<sup>100</sup>.

18 Aralık 2007 tarihinde değişikliğe uğrayan BRAO § 49b/f. 4'te avukatlık ücretinin avukatlara, mesleki icra ortaklıklarına<sup>101</sup> veya üçüncü kişilere devrini farklı şekilde düzenlenmiştir. Hükme göre, bir avukata ya da BRAO § 59b uyarınca mesleki icra ortaklıklarına ücret alacağının devredilmesi veya tahsil için devredilmesi mümkündür (c. 1). Bunun dışında devir veya tahsil için devir sadece müvekkilin açık yazılı rızası veya alacağın kesinleşmiş olması hâlinde mümkündür (c. 2). Rıza verilmeden önce, avukatın yeni alacaklıyı veya alacak tahsildarını aydınlatma yükümlülüğü altında olduğu hususunda müvekkil bilgilendirilmelidir (c. 3). Yeni alacaklı veya yetkili alacak tahsildarı, vekâlet verilen avukatla aynı şekilde sır saklamakla yükümlüdür (c. 4)<sup>102</sup>.

Hükmün ilk cümlesinde avukatın ücret alacağının devrinin yanı sıra tahsilatının başka avukatlara devredilmesine de koşulsuz olarak izin verildiği düzenlenmiştir. Dolayısıyla artık avukatlara veya mesleki icra ortaklıklarına devir bakımından müvekkilin rızasına ihtiyaç bulunmamaktadır, ancak bunlar için de vekâlet verilen avukatla aynı şekilde sır saklama yükümlülüğü

---

rızanın varlığı hâlinde, ücret alacaklarını takas odasına (*Verrechnungsstellen*) satabilme imkanına sahiptir. Bkz. Matthias Kilian, "Factoring von anwaltlichen Vergütungsforderungen an Nicht-Anwälte", *AnwBl*, (8-9), 2012, s. 728-729.

<sup>100</sup> Kilian, s. 728; Julia v. Seltmann, "§ 49b BRAO", Reinhard Gaier/Christian Wolf/Stephan Göcken (Ed.), *Anwaltliches Berufsrecht*, 3. Auflage, Ottoschmidt, 2020, N. 59.

<sup>101</sup> Hüküm yürürlüğe girdiğinde BRAO § 59a'da düzenlenen "avukatlık mesleki icra ortaklığına" (*rechtsanwaltliche Berufsausübungsgemeinschaft*) atıf yapılmaktaydı. 1.8.2022'de yürürlüğe giren BRAO § 59b maddesi ile mesleki icra ortaklığına (*Berufsausübungsgesellschaft*) yer verilmiştir. Avukatların mesleklerini ortaklaşa icra etmek üzere diğer meslek gruplarıyla güçlerini birleştirme olanakları önemli ölçüde genişletilmiş ve kolaylaştırılmıştır. BRAO § 59f'ye göre mesleki icra ortaklıklarının Baro tarafından yetkilendirilmeleri gerekmektedir.

<sup>102</sup> Avusturya hukukunda, alacağı devralan avukatın, müvekkil tarafından vekâlet verilen avukatla aynı ölçüde gizliliği korumakla yükümlü olduğuna dair BRAO § 49b/f. 4 ile benzer bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle Avusturya hukuku bakımından borçlunun ve alacağın miktarının açıklanması, Avusturya Avukatlık Kanunu (*Rechtsanwaltsordnung-RAO*) § 9/f. 2 uyarınca gizlilik yükümlülüğünü ihlal ettiğinden avukatın ücret alacağının devri, kanuni bir yasağın ihlali nedeniyle Avusturya Medeni Kanunu (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch-ABGB*) § 879/f. 1 gereğince geçersiz kabul edilmektedir. Bu nedenle bir avukat ücret talebini ancak müvekkilinin rızası ile devredebilir. Bu durum başka bir avukata yapılan devir için de geçerlidir, zira devralan avukat gizliliği korumakla yükümlü değildir. Bkz. OGH, RS0114272, Karar Tarihi 25.09.2023.

geçerlidir. İkinci cümleye göre, üçüncü taraflara devir için müvekkilin açık yazılı rızası veya alacağın kesinleşmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla, ücret alacağının kesinleşmiş bir karara bağlanması, rızaya yalnızca bir alternatif olarak görülmektedir. Üçüncü cümlede, avukata bir aydınlatma yükümlülüğü getirmektedir. İrade açıklaması yapılmadan önce avukat, BGB § 402 uyarınca müvekkilini bilgilendirmelidir<sup>103</sup>.

Mevcut durumda, müvekkilin açık yazılı beyanı, avukatın bir alacağı devretmesine veya tahsil için devretmesine izin vermek için yeterlidir. Avukat olmayan bir kişiye devretme yetkisinin uygulanabileceği her iki alternatif de müvekkille ilgili bilgilerin, müvekkilin açıklanmasına rıza göstermesi ya da hukuki bir ihtilafın ortaya çıkmasına izin vermesi nedeniyle, müvekkilin iradesi dışında öğrenilmemesi gerçeğiyle bağlantılıdır<sup>104</sup>. Ayrıca müvekkil, avukatı sır saklama yükümlülüğünden ibra edebileceğinden, avukatın ücret alacağını avukat olmayan kişilere de devredip devredemeyeceğine karar vermeyi müvekkile bırakmak tutarlı görülmektedir<sup>105</sup>.

Müvekkilin açık rızasına alternatif olarak, 2. cümleye göre alacağın kesinleşmiş olması yeterlidir. Bu durumda, devralan ya da tahsile yetkili kişi, alacağı ileri sürebilmek için artık korunmaya değer bilgilere bağımlı olmadığından, avukatın alacağını paraya çevirme konusundaki menfaati üstün gelir<sup>106</sup>.

Avukatın, avukatlık sözleşmesi kapsamında doğan avukatlık ücret alacağını devretmesi anılan sınırlamalara tabidir. Alman Federal Mahkemesi'nin kararına göre de vasilik görevi yürüten avukatın vasilik

<sup>103</sup>Rüdiger Brüggemann, "BRAO § 49b Vergütung", Dag Weyland (Ed.), *Bundesrechtsanwaltsordnung: BRAO*, 10. Auflage, 2020, N. 30.

<sup>104</sup> Kilian, s. 728. Avukatın ücret alacağını devretmesine ilişkin sınırlamanın yanı sıra, bir avukatın ücret talebi hakkında kapsamlı bilgi vermeyi taahhüt ettiği başka tür sözleşmelerin de geçersiz olduğu kabul edilmektedir. Örneğin bir avukatın danışmanlık yaptığı müvekkilinden yaklaşık 400.000 avroluk ücretinin ödenmesi için dava açmak istemesi, ancak dava riskini azaltmak için, bir dava finansörü ile bir sözleşme imzalaması ve sözleşme ile avukatın gizlilik yükümlülüğüne en azından kısmen tabi olan bilgileri açıklamayı taahhüt etmesi durumunda sözleşme BGB § 134 uyarınca geçersizdir. Bkz. Christoph Hirsch, *BGB Allgemeiner Teil*, 9. Auflage, Nomos, 2019, N. 721. Sır saklamakla yükümlü kişiler tarafından tazminat taleplerinin devrinin de benzer şekilde geçersiz olması gerektiği görüşünde bkz. Wolfgang Rosch, "§ 402 BGB Auskunftspflicht; Urkundenauslieferung", Maximilian Herberger/Michael Martinek/Helmut Rüßmann/Stephan Weth/Markus Würdinger (Ed.), *juris PraxisKommentar BGB*, 10. Auflage, 2023, N. 7.

<sup>105</sup> v. Seltmann, N. 59.

<sup>106</sup> v. Seltmann, N. 60.

nedeniyle bilgisine sunulan kişisel veriler, Alman Ceza Kanunu (StGB) § 203'teki sır saklama yükümlülüğü kapsamında değildir. Bu nedenle bir vasinin ücretine ilişkin yapılan devir, BGB § 134'ü ihlal etmez ve ilgili kişinin rızasını gerektirmez<sup>107</sup>.

Avukatlar dışında sır saklama yükümlülüğü bulunan serbest meslek mensuplarının ücret alacaklarını devretmesi ise BGB § 402'deki bilgi verme yükümlülüğü<sup>108</sup> ve StGB § 203'teki sır saklama yükümlülüğüne dair hükümler gereğince caiz görülmemektedir<sup>109</sup>. Örneğin hekimlik sözleşmesi bakımından Alman öğreti<sup>110</sup> ve içtihatlarındaki<sup>111</sup> yaklaşım, hekimin hastanın rızası olmadan ücret alacağını devrettiği hâllerde, hekimin sır saklama yükümlülüğünü ihlal ettiği ve bunun BGB § 134 kapsamında bir kanuni yasak (StGB § 203 I 1) ihlali olması nedeniyle devrin geçersiz olduğu yönündedir. Zira devreden, BGB §

<sup>107</sup> BGH 19.6.2013 – XII ZB 357/11, *NJW*, (40), 2013, s. 2961 (Kieninger, N. 29).

<sup>108</sup> Alman Federal Mahkemesine göre, özellikle BGB § 402'ye ilişkin yapılan bir sözleşme yoluyla, devreden devralana herhangi bir bilgi açıklamak zorunda olmadığı ve açıklamayacağı güvence altına alınmışsa, sır saklama yükümlülüklerinin ihlali söz konusu değildir. Böyle bir anlaşma, devreden tahsilat yapma yetkisinin devam etmesi hâlinde kural olarak, en azından zımnen gerçekleşmiş kabul edilmelidir (Kieninger, N. 27). İlgili karar için bkz. BGH, 6.6.2019 – IX ZR 272/17 (BGH: Abtretungsermächtigung für Vergütungsforderung eines Kassenarztes, *NJW*, (30), 2019, s. 2156-2161).

<sup>109</sup> Hirsch, N. 719; Kieninger, N. 27. Bu nedenle, örneğin hasta alacağın devrine rıza göstermezse, devir kesin hükümsüzdür. Bkz. Rosch, N. 8. Hastanın rızasının yazılı ve açık olması gerektiği yönünde bkz. Hirsch, N. 719.

<sup>110</sup> Kieninger, N. 27; Hirsch, N. 719. Hekimler, avukatlar, vergi danışmanları gibi cezai kovuşturmaya tabi bir sır saklama yükümlülüğü (StGB § 203) söz konusu olduğunda, ücret alacağını devir yasağının BGB § 134'ten kaynaklandığı yönünde bkz. Filippo Ranieri, *Europäisches Obligationenrecht*, 3. Aufl., Springer, 2009, s. 1193, dn. 26.

<sup>111</sup> BGH, 10.10.2013 – III ZR 325/12 (BGH: Abtretung ärztlicher Honorarforderungen – Teilbare Klauseln, *NJW*, (3), 2014, s. 141-142). Karara konu olayda, hasta, tedavinin başında “Devir İçin Muvafakatname” başlıklı rıza beyanını içeren bir form imzalamıştır. Bu formda, diş hekiminin hastaya ait gerekli tüm belgeleri özellikle ad, adres, doğum tarihi, fatura tutarı, tedavi belgeleri, vb. belgeleri faturanın düzenlenmesi ve alacağın tahsil edilmesi ve gerekirse mahkemede ileri sürülmesi amacıyla Diş Hekimliği Takas Şirketi'ne (*Zahnärztliche Abrechnungsgesellschaft - ZAAG*) iletebileceğinin kabul edildiği; diş hekiminin sır saklama yükümlülüğünden açıkça muaf tutulduğu ve diş hekiminin tedaviden kaynaklanan alacağı ZAAG'a devretmesini açıkça kabul edildiği; ücret talebinin devredilmesinden sonra ZAAG'ın hastaya karşı talep sahibi olarak hareket ettiğinin bilindiği beyan edilmiştir. Diş hekimini, ücret alacağını ZAAG'a devretmiş, ilk derece mahkemesi davalı aleyhine karara hükmetmiş; davalı hasta istinaf aşamasında, ücret alacağının davacıya devredilmesinin, StGB § 203/f.1, c. 1 ile bağlantılı olarak BGB § 134 uyarınca geçersiz olduğunu iddia etmiştir. Alman Federal Mahkemesi ise hastanın her hâlükârda fatura belgelerinin devredilmesine yönelik (genel işlem koşulu mahiyetindeki) hükme geçerli şekilde rıza gösterdiğini, rıza beyanında devirle ilgili hukuki sonuçlar hakkında kapsamlı ve ayrıntılı bilginin verildiğini, bu nedenle StGB § 203/f.1, c.1'in ihlal edilmediğini belirterek davacı lehine hüküm kurmuştur.



402 uyarınca yeni alacaklıya alacağını ileri sürebilmesi için gerekli bilgileri sağlamak ve ona alacağı kanıtlar nitelikteki belgeleri, elinde buldukları ölçüde teslim etmekle yükümlüdür. Ancak öğretilerde bazı yazarlarca, korunmaya değer gizlilik menfaatlerinin gerçekten etkilenip etkilenmediğine dair somut olay bazında bir değerlendirmenin yapılması gerektiğine de işaret edilmektedir<sup>112</sup>. Bu yöndeki bir başka görüş de sır saklama yükümlülüğünün bu şekilde bir devirle değil, daha sonra yalnızca ilgili bilgilerin somut olarak açıklanmasıyla ihlal edildiğini kabul etmektedir<sup>113</sup>.

Bankalar için ise öğreti<sup>114</sup> ve içtihatlar<sup>115</sup> bankanın sır saklama yükümlülüğünün BGB § 134 kapsamında kanuni yasak olarak kabul edilemeyeceği, bankacılık sırrının veya verilerin korunmasına ilişkin kanunun alacağın devrini kendiliğinden engellemediği, bankanın müşterisinden olan

<sup>112</sup> Örneğin veteriner hekimler ve dış laboratuvarları söz konusu olduğunda ücret alacaklarının devredilemezliğinin ilke olarak reddedilmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. Kieninger, N. 27. BGB § 402 uyarınca bilgi verme yükümlülüğünün gerçekten sırları açıklamakla sonuçlanıp sonuçlanmayacağına her bir vaka bazında incelenmesi gerekeceği yönünde ayrıca bkz. Rosch, N. 11. Yazara göre devir sonucunda, yalnızca daha önce kamuya açık olarak tartışılan, örneğin sözlü bir duruşma bağlamında tartışılan bilgilerin verilmesi gerekiyorsa, hâlihazırda gerçekleşmiş olan açığa vurmanın bir sonucu olarak, artık bilgiler gizli nitelikte değildir.

<sup>113</sup> Jan Busche, “Einl. zu §§ 398 ff. BGB”, Julius von Staudinger (Ed.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2: Recht der Schuldverhältnisse, §§ 397-432*, Otto Schmidt/de Gruyter, 2022, N. 44.

<sup>114</sup> Kieninger, N. 33; Martin Fries/Reiner Schulze, “BGB § 399” *Bürgerliches Gesetzbuch Handkommentar* (Ed. Schulze), 11. Auflage, Nomos, 2021, N. 5. Türk hukuku bakımından detaylı bilgi için bkz. Pınar Çağla Kandıralıoğlu, *Türk Hukukunda Bankaların Sır Saklama Yükümlülüğü*, On İki Levha Yayıncılık, 2011, s. 135 vd.; İlnur Kaya, *Banka Hukukunda Müşteri Sırrını Saklama Yükümlülüğü* (Fransız İsviçre ve Türk Hukukunda), *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, 2019, s. 221 vd.

<sup>115</sup> BGH, 27.02.2007 – XI ZR 195/05, *Betriebs Berater (BB)*, (15), s. 793; BGH 30. 3. 2010 - XI ZR 200/09 (*NJW*, 2010, (23), s. 2041); BGH 9. 4. 2011 – XI ZR 256/10 (*NJW*, (41), 2011, s. 3024). Bankalar dışında, alacak tahsil şirketleri bakımından da bir istisnanın kabul edildiği görülmektedir. Tüm üye devletlerde doğrudan uygulanabilir olan ve 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) m. 9/f. 1, veri sahibi açıkça işleme için izni vermediği sürece (GDPR m. 9/f. 2, bent a), gerçek bir kişinin sağlık verilerinin işlenmesini genel olarak yasaklamaktadır. Öte yandan, GDPR m. 9/f. 2, bent f), “*hak taleplerinde bulunulması, bunların yerine getirilmesi veya savunulması için veya mahkemeler kendi yargı yetkisi çerçevesinde hareket ederken işlemenin gerekmesi*” hâlinde rıza olmadan dahi işlemeye izin verir. İşte bu hükmün, alacakların tahsili için yetkilendirilen borç tahsilat kurumlarına devri de içermesi gerektiği öğretilerde kabul edilmektedir. Bkz. Kieninger, N. 31. Bununla birlikte, GDPR m. 9/f. 4'e göre, üye devletler sağlık verilerinin işlenmesine ilişkin olarak kısıtlamalar da dahil olmak üzere ek koşullar getirebilir veya ek koşulları uygulamaya devam edebilir. Yargı dışı hukuki hizmet sağlama yetkisinin aşılması nedeniyle, alacağın devrine ilişkin yasaklar oldukça tartışmalıdır (Fries/Schulze, N. 5).



alacaklarını başka bir banka veya varlık yönetim şirketine devredebileceği kabul edilmektedir.

### 3. Türk Hukuku

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda avukatın ücret alacağına devrini yasaklayan bir hüküm bulunmadığına daha önce işaret edilmişti. Bunu dayanak olarak gören öğretilerdeki bazı yazarlar<sup>116</sup>, kanunda bir yasak söz konusu olmadığı için sözleşmede de taraflarca aksi kararlaştırmadıkça, avukatlık ücretinin başkasına devredilebileceğini kabul etmektedir.

Diğer bazı yazarlar ise<sup>117</sup>, avukatın sır saklama yükümlülüğü bakımından somut olayın özellikleri dikkate alınarak alacağın devri ile sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmiş olup olmadığının incelenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini kabul etmektedir.

Buna karşın devre izin verilip verilmeyeceğinin somut olaya göre değerlendirilmesi görüşüne katılmayan ve işin niteliği gereği devrin mümkün olmadığı kanaatinde olan yazarlar<sup>118</sup> da vardır. Nitekim somut olaya göre değerlendirmenin yapılması gerektiği görüşü kabul edilirse, avukat önce ücret alacağını devredecek, sonrasında devir uyumsuzluk konusu olduğunda işin mahiyeti gereği devrin sakıncalı olup olmadığı incelenecektir. Ancak bu inceleme sırasında müvekkilin başkalarının bilmesini istemediği sırları ortaya çıkacaktır. Üstelik devir işleminin sakıncalı olduğuna kanaat getirilirse devir işlemi de geçersiz olacağından devralan da mağdur olacaktır

<sup>116</sup> Karateke, s. 138; Türker Yalçınduran, *Vekalet Sözleşmesinde Ücret*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, 2007, s. 205; Cimbar, s. 276; Furkan Eken, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücretin Belirlenmesi*, Filiz Kitabevi, 2021, s. 93 vd.; Atilla Özen, *Avukatlık Sözleşmesi*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023, s. 86.

<sup>117</sup> Sungurtekin Özkan, s. 256; Günergök, *Avukatlık Sözleşmesi*, s. 139; Metin Polat, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017, s. 127-128. Ayrıca bkz. Yalçınduran, s. 205. Yazar, alacağın devrinin geçerli olup olmadığını, sır saklama yükümlülüğünün ihlali noktasında değerlendiren görüş kabul edilse bile, ücret alacağının devrinin serbest meslek icra edenlerin faaliyetleri ve bunların devamı için önem arz ettiğine, bu nedenle alacağın devrini ayakta tutacak şekilde yorum yapılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca bkz. Erbayraktar, s. 137 vd. Yazar, sır saklama yükümlülüğünün ihlalinde kural olarak alacağın devrine engel bir durum olmadığını belirtmiş, sır saklama yükümlülüğünün emredici bir hükümlerle düzenlendiği hâllerde hükmün koruyucu amacına bakılarak geçersizliğin olup olmadığını tespit edilmesi gerektiğini ifade etmiş ve alacağın üçüncü bir kişi tarafından ileri sürülmesinin, zorunlu olarak borçlunun sırlarını içeren kişiliğin özel alanına müdahale etkisi doğuracak olduğu hâllerde, TMK m. 23/f. 2 hükmünün, alacağın devrine engel oluşturduğu görüşünü ifade etmiştir.

<sup>118</sup> Murat Aydın, *Avukatlık Ücreti*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 119-120.

ve devrin yasaklanmasının bir anlamı kalmayacaktır. Hatta öğretide bazı yazarlar<sup>119</sup>, ücret alacağının tahsili için dahi sır koruma yükümlülüğünün ihlal edilemeyeceğini, zira ücret alacağının özel bir alacak olduğunu, buna karşılık sırrın korunmasının ise mesleğin yararına olduğunu, bu nedenle ücret alacağının sırrın açıklanması için gerekçe oluşturmayacağını ifade etmektedir.

Yargıtay'ın bu soruna ilişkin ne yazık ki yeterli sayıda kararına rastlanamamıştır. Ancak yakın tarihli karara konu bir olayda<sup>120</sup>, avukat, müvekkili olan şirketten ücret alacağını bir başka şirkete devretmiş, müvekkil devir sözleşmesinin geçersiz olduğu yönünde itiraz etmiş ancak Yargıtay, Avukatlık Kanunu'nda avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan alacakların devrini yasaklayan herhangi bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle avukatlık ücretinin devrini geçerli kabul etmiş, avukatın sır saklama yükümlülüğü yönünden ise herhangi bir değerlendirme yapmamıştır.

Yargıtay daha eski bir başka kararında<sup>121</sup> ise yine alacağın devrine engel olup olmadığına ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmadan hüküm kurmuştur:

*“Davacı, avukat olan eşi davalının kendisine tarihsiz temlik belgesi vererek, müvekkili H. Ç.dan alacağı vekalet ücretini temlik ettiğini, fakat dava dışı Hüsrev'den aldığı vekalet ücretini kendisine ödemediğini belirterek, itirazın iptali talepli bu davayı açmıştır. Tarihsiz “Temlik Beyanı” başlıklı belge incelendiğinde, davalının müvekkili Hüsrev'den alacağı vekalet ücretinin tamamını, davacıya temlik ettiği anlaşılmaktadır. Temlik edilen bu alacağın içerisinde, Mahkemenin kabulünde olan H. Ç.'in açtığı Ankara 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 2004/517 Esas sayılı davasında karşı taraftan alınması gereken vekalet ücreti mevcut olduğu gibi, Hüsrev ile davalı arasında yapılan tarihsiz ücret sözleşmesi kapsamında bulunan vekalet ücreti de, bu alacağı dahildir. Mahkemece, dava dışı müvekkil ile davalı arasındaki ücret sözleşmesine dayanarak davalının alabileceği vekalet ücreti saptanmalı ve bu miktarın da temlik kapsamında olduğu kabul edilerek, sonucuna uygun bir karar verilmelidir”.*

<sup>119</sup> Erem, *Avukatlık Sırrı*, s. 839. Esasında yazar sır saklama yükümlülüğünün sır sahibini değil, kamu yararını koruduğunu savunduğundan (Erem, *Avukatlık Sırrı*, s. 838) bu sonuca varmaktadır. Ayrıca bkz. Şenocak, s. 25.

<sup>120</sup> Yargıtay 3. HD, T. 2.2.2021, E. 2020/8273, K. 2021/781 (Kazancı).

<sup>121</sup> Yargıtay 13. HD, T. 29.11.2010, E. 2010/5848, K. 2010/15770 (Kazancı).

## E. Değerlendirme

Buraya kadar açıklanan hususlardan da görüldüğü üzere çözümü gereken mesele, avukatlık sözleşmesinde avukatın (hatta daha geniş açıdan ele alınacak olursa vekâlet sözleşmesinde vekilin<sup>122</sup>) sır saklama yükümlülüğünün, Türk Borçlar Kanunu'nun 190. maddesi<sup>123</sup> ile ele alındığında, alacağın devrine engel olup olmadığıdır; zira bu hükme göre devreden, alacakla ilgili tüm bilgi ve belgeleri yeni alacaklıya vermekle yükümlüdür. TBK m. 190 gereğince yeni alacaklının alacağı ileri sürebilmesi için gerekli olan örneğin borçlunun adresi, ifa yeri, ifa zamanı gibi tüm bilgilerin verilmesi gereklidir. Ayrıca diğer gerekli hususlarda alacaklının aydınlatılması, örneğin borçlunun ileri sürebilme ihtimalinin olduğu def'iler ve bunlara karşı yapılacak savunmalar hakkında devralanın bilgilendirilmesi şarttır, bu devreden için aydınlatma borcu teşkil etmektedir<sup>124</sup>. Bu hükmün amacı, yeni alacaklının borçluya karşı devraldığı alacağı başarılı şekilde ileri sürebilmesidir. Nitekim alacakla ilgili bilgi ve belgeler olmadan devralanın alacağı tahsil etmesi kolay değildir. Devralan alacaklının menfaatini korumaya hizmet eden bu hükmün, emredici nitelikte olmadığı kabul edilmektedir<sup>125</sup>.

<sup>122</sup> Hekimlik Meslek Etiği Kurallarının *Sır Saklama Yükümlülüğü* başlıklı 9. maddesi şöyledir: “(1) Hekim, hastasından mesleğini uygularken öğrendiği sırları açıklayamaz. Hastanın ölmesi ya da o hekimle ilişkisinin sona ermesi, hekimin bu yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. (2) Hastanın onam vermesi ya da sırrın saklanması hasta ya da öteki insanların yaşamını tehlikeye sokması durumunda, hastanın kişilik haklarının zedelenmemesi koşuluyla, hekim bu sırrı saklamakla yükümlü değildir. (3) Yasal zorunluluk durumlarında hekimin rapor düzenlemesi de, meslek sırrının açıklanması anlamına gelmez. (4) Hekim, tanık ya da bilirkişi olarak mahkemeye çağrıldığında olayın meslek sırrı olduğunu ileri sürerek bu görevlerinden çekilebilir”. Hekimlerin sır saklama yükümlülüğüne ilişkin ayrıca bkz. Adem Yelmen, “Hekimin Sır Saklama Yükümlülüğü”, Mehmet Ünal, Veysel Başpınar, Hasan Seçkin Ozanoğlu, Süleyman Yılmaz (Ed.), *Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan*, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 910. Vekâlet sözleşmesi niteliğinde olup olmadığı tartışmalı olan arabulucu sözleşmesi bakımından da arabulucunun gizlilik yükümlülüğü HUAK m. 4'te düzenlenmiştir: “(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeler ile diğer kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür. (2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar ve görüşmelere katılan diğer kişiler de bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar”. Kanunu'nun 5. maddesinde ise tanıklıktan kaçınma hakkı özel olarak düzenlenmiştir.

<sup>123</sup> TBK m. 190: “Devreden, devralana alacak senedi ile elinde bulunan ispatla ilgili diğer belgeleri teslim etmek ve alacağını ileri sürebilmesi için gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür”. Bu yükümlülüğünün, yan edim yükümlülüğü olduğu hakkında bkz. Engin, s. 42.

<sup>124</sup> Engin, s. 42-43; Özcan Günergök, *Alacağın Devrinde Borçlunun Hukuki Durumu*, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 110; Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 581.

<sup>125</sup> Becker, *Art. 170*, N. 4; Eugen Bucher, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*

Alacağı devreden, alacakla ilgili belgeleri ve alacak hakkının ispatına yarayacak bilgileri vermesi, devralanın alacağına kavuşması için önem arz etmektedir. Ancak bu yükümlülük yerine getirilirken alacağın ileri sürülebilmesi için bazı hâllerde, borçluya ait sırların da devralana söylenmesi gerekli olabilir. Oysa bir müvekkil veya hasta, hukuki ilişki gereğince güven duyarak kişisel ve özel bilgilerini, sırlarını yakınlık duyduğu avukat veya hekim ile paylaşır. Bir müvekkil veya hasta, avukata ya da hekime<sup>126</sup> emanet ettiği gerçeklerin muhakkak gizli tutulacağından emin olamazsa, müvekkil ile avukatı veya hasta ile hekim arasındaki güven ilişkisi tehlikeye girer. Sırları olan, bunların öğrenilmesini istemeyen ve bunda da haklı menfaati olan müvekkilin, mesleğini icra eden avukata bunları aktarmasının esas nedeni, bunların gizli kalacağına olan inancıdır. Böyle bir güven olmadan avukatlar, hukukun üstünlüğünün korunması için elzem olan hukuki yardım sağlama görevlerini layıkıyla yerine getiremezler<sup>127</sup>. Ancak alacağı devreden, çoğunlukla devirle bağlantılı olarak veya devralanın bir ihtilaf durumunda alacağı başarılı bir şekilde ileri sürebilmesi ve tahsil edebilmesi için ücrete dayalı faaliyetin nedeni, niteliği ve kapsamı hakkındaki bilgiler de dahil olmak üzere temel ilişkiden kaynaklanan bilgileri vermek durumundadır<sup>128</sup>.

Kanımızca güven unsuru nedeniyle sır saklama yükümlülüğünün mevcut olduğu hukuki ilişkilerde, özellikle güven ilişkisinin çok daha yoğun olduğu avukatlık sözleşmesi bakımından, bu yükümlülüğe aykırı davranılarak ücret alacağının devri ile borçluya ait sırların yeni alacaklıya açıklanması, kural olarak alacağın devrinin geçersizliği (hemen aşağıda belirtileceği üzere, esasında müvekkil onay verene kadar askıda hükümsüzlüğü) sonucunu doğurmalıdır. Zira bu ihtimalde yalnızca sır saklama yükümlülüğünün ihlali nedeniyle tazminat ya da cezai sorumluluğun doğacağını kabul etmek, sır saklama yükümlülüğünü koruyan ve ceza kanunu ile suç ihdas eden normların<sup>129</sup>

*ohne Deliktsrecht*, Schulthess Polygraphischer, 1988, s. 573; Engin, s. 41, dn. 27.

<sup>126</sup> Hastanın rıza göstermedikçe hekimin veya dış hekiminin ücret talep etme hakkını başkasına devretmesinin, hekimin sır saklama yükümlülüğünü ihlal ettiği, bu nedenle de devrin hükümsüz olduğu görüşünde bkz. Yusuf Büyükay, "Hekimin Sır Saklama Yükümlülüğü", *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 2004, s. 394. Hekimin sır saklama yükümlülüğüne dair ayrıca bkz. Yelmen, s. 908 vd.

<sup>127</sup> Bkz. *Model Code of Conduct for European Lawyers*, 2021, s. 12 <[https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality\\_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON\\_CoC/EN\\_DEONTO\\_2021\\_Model\\_Code.pdf](https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEONTO_2021_Model_Code.pdf)>, Erişim Tarihi 16 Kasım 2023.

<sup>128</sup> Kieninger, N. 27.

<sup>129</sup> TCK m. 134, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu düzenlemektedir. TCK m. 136, kişisel

koruyucu amacına aykırı düşer<sup>130</sup>. Ayrıca, Hukuk Muhakemesi Kanunu'nun 249. maddesi ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 46. maddesi, sır nedeniyle tanıklıktan kaçınma hakkını tanımış, Avukatlık Kanunu m. 36'da müvekkilin sırrın açıklanmasına muvafakat vermesi durumunda dahi avukatın tanıklıktan kaçınmasının mümkün olduğu ve bu durumda avukatın hukuki veya cezai sorumluluğunun doğmayacağı düzenlenmiştir. Esasında tüm bu hükümler, avukatlık sözleşmesi bakımından avukat ile müvekkil arasındaki gizliliğin ve güvenin ne derece önemli, korunmaya değer olduğunu göstermektedir. Kaldı ki, avukatların müvekkillerine ait sır niteliğinde olmayan hususları da gizli tutmaları gerektiği, bu nedenle sır saklama yükümlülüğünden daha geniş kapsamlı yükümlülüklerinin bulunduğu belirtilmişti. Emredici normlar ve ceza kanunundaki hükümler, sırrının gizli kalmasını isteyen borçluyu koruma amacı güttüğünden, müvekkilin rızası olmadığı ve sır saklama yükümlülüğü ihlal edildiği sürece alacağın devrinin de kural olarak geçersiz sayılması kanımızca daha uygun olur.

Sır saklama yükümlülüğü ihlal edildiğinde, borçlunun devre sonradan

---

verileri hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi suçunu düzenlemektedir. TCK m. 239, sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi suçunu düzenlemektedir. Detaylı bilgi için bkz. Tepe, s. 103 vd.; Çiftçioglu, s. 275 vd. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 198 (*Bir kimse resmi mevki veya sıfatı veya meslek ve sanatı icabı olarak işasında zarar melhuz olan bir sırta vakıf olup ta meşru bir sebebe müstenit olmaksızın o sırrı ifşa ederse üç aya kadar hapis ve elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkum olur*) avukatların sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmesi üzerine uygulama alanı bulmaktaydı. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ilgili maddenin karşılığı bulunmamaktadır ancak TCK m. 258 şu şekilde düzenlenmiştir: “Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir.” Ayrıca bkz. Sevdiren, s. 339. Yazar, TCK m. 258'de düzenlenen suçun konusu resmi bir belge olduğu için, farklı yönleriyle avukat-müvekkil gizliliğinin kapsamına girmediği, ayrıca TCK m. 239'da (Alman Ceza Kanunu § 203/1, 3'ten farklı olarak) avukatlara özel bir atıfta bulunulmadığı ve avukat-müvekkil ilişkisinin niteliği göz önüne alındığında, bu maddenin avukatlar için uygulanmasının mümkün olmadığı görüşündedir. Yazar, Avukatlık Kanunu m. 62'nin “görevi kötüye kullanma” suçuna ilişkin TCK m. 257'ye açık atıfta bulunduğundan, mesleki gizliliğin ihlalinin bu hüküm kapsamında cezalandırılacağı kabul etmektedir.

<sup>130</sup> Avukatın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesinin göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu (TCK m. 258), özel hayatın gizliliğini ihlal suçu (TCK m. 134), haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (TCK m. 132), kişisel verinin hukuka aykırı olarak verilmesi suçu (TCK m. 136); ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması suçu (TCK m. 239) ve gizliliğin ihlali suçu (TCK m. 285) bağlamında değerlendirmesi için bkz. Doğan, s. 138 vd., ayrıca s. 185 vd.

rıza gösterip göstermediği de incelenmelidir. Nitekim avukatın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesine rağmen, müvekkil alacağın devrine sonradan onay verirse bu durumda alacağın devrini geçersiz saymanın bir anlamı yoktur. Müvekkil baştan avukat tarafından sırlarının açıklanmasına izin verebileceği gibi, sırlar açıklandıktan sonra da şayet yapılan işleme icazet verirse, bu borçlunun kanun tarafından kendine tanınan korumadan vazgeçtiği anlamına gelir<sup>131</sup>. O hâlde icazet verilene kadar alacağın devri askıda hükümsüz olur. Bu noktada sır saklama yükümlülüğünden doğan devir engelinin, kanundan doğan bir devir engeli<sup>132</sup> mi, yoksa işin niteliğinden kaynaklanan bir engel<sup>133</sup>

<sup>131</sup> Müvekkilin geçmişe dönük olarak ifşa izni vermesi hâlinde, bu durum genellikle müvekkilin -izin verdiği ölçüde- gizliliği korumak için sübjektif bir irade gösterdiğine dair karineyi çürütür (Brunner/Henn/Kriesi, 203). Borçlunun kişiliğinin korunması amacının olduğu devir engeli bakımından, borçlunun kendisine sağlanan korumadan feragat etmesinin geçerliliğinin TMK m. 23/f. 2 kapsamında denetlenmesi gerektiği yönünde bkz. Erbayraktar, s. 149.

<sup>132</sup> Kanundan doğan devir engeline rağmen alacağın devredilmesi işleminin geçerli olup olmayacağı öğretide tartışmalıdır. Kimi yazarlar, kanundan doğan devir engelinin bulunduğu tüm durumlar için alacağın devrinin kesin hükümsüz olduğunu kabul etmektedir. Bu yönde bkz. Bucher, s. 542; Spirig, *Art. 164*, N. 184; Günergök, *Alacağın Devri*, s. 34; Ozanemre Yayla, s. 191; Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 574; Eren, *Borçlar Genel*, s. 1372; İlhan Helvacı, *Turkish Contract Law*, Springer, 2017, s. 270. Bu ihtimalde sadece tasarruf işlemi niteliğindeki devir işleminin mi geçersiz olduğu, yoksa borçlandırıcı işlem olan alacağın devri taahhüdünün de geçersiz mi olması gerektiği konusunda yine farklı görüşler vardır. Borçlandırıcı işlemin geçerli olduğu, taahhütten doğan borcunu ifa edemeyen devreden TBK m. 112 (OR m. 97) kapsamında devralana karşı sorumlu olduğu yönünde bkz. Bucher, s. 542, dn. 24. Taahhüt işleminin TBK m. 27 (OR m. 20) kapsamında kesin hükümsüz olacağı yönünde bkz. Koller, § 84, N. 57; Ozanemre Yayla, s. 193. Kanundan doğan devir engeline rağmen yapılacak devrinde, garanti yükümlülüğünün söz konusu olmayacağı görüşünde bkz. Engin, s. 110-111; Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 592-593. Bu durumda şartları mevcutsa, devrin sebebini oluşturan taahhüt işleminin diğer tarafına karşı *culpa in contrahendo* çerçevesinde sorumluluğunun gündeme gelebileceği yönünde bkz. Ozanemre Yayla, s. 193, benzer yönde bkz. Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 593. Kanundan doğan devir engeline rağmen alacağın devredilmesi durumunda özellikle borçlunun menfaati dikkate alınarak getirilen yasaklarda, borçlunun rızasını önceden izin veya sonradan icazet şeklinde vermesi ile alacağın devrinin geçerli olacağına ilişkin katıldığımız görüş için bkz. Andreas von Tuhr/Arnold Escher, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, Band II*, 3. Auflage, 1974, s. 348. Bu görüşte olmakla birlikte, borçlunun kişiliğinin korunması amacının olduğu yasaklar bakımından borçlunun kendisine sağlanan korumadan feragat etmesinin geçerliliğinin TMK m. 23/f. 2 kapsamında denetlenmesi gerektiği yönünde bkz. Erbayraktar, s. 138, 149.

<sup>133</sup> İşin niteliği gereği devredilemeyen bir alacağın engele rağmen devredilmesi durumunda, alacağın devrinin kesin hükümsüz olacağı görüşünde bkz. Spirig, *Art. 164*, N. 184; Helvacı, s. 270. Alacağın devrinin askıda hükümsüz olduğu ve borçlunun baştan izin veya sonradan icazet vererek alacağın devrini geçerli hâle getirebileceği görüşünde bkz. von Tuhr/Escher, s. 348; Bucher, s. 542; Girsberger/Hermann, N. 52; Koller, § 84, N. 70; Busche, § 399, N. 23; Günergök, *Alacağın Devri*, s. 34; Ozanemre Yayla, s. 215; Eren, *Borçlar Genel*, s. 1372. Bu durumda garanti yükümlülüğünün söz konusu olmayacağı görüşünde bkz. Engin, s. 110-111; Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 592-593. İşin niteliğinden doğan alacağın devri engelinin



mi olduğunun kabul ettiğimiz görüş kapsamında bir önemi yoktur<sup>134</sup>. Zira sır saklama yükümlülüğünün ihlali ister kanundan kaynaklanan bir devir engeli sayılsın ister işin niteliği gereği alacağın devrine engel görülsün, iki durumda da borçlunun sonradan vereceği onay ile alacağın devri baştan itibaren geçerli hâle gelir. Sır sahibinin sırrın açıklanması sonucunu doğuracak devir işlemine sonradan onay vermesi ve alacağın devrinin geçerli olmasında artık borçlu bakımından bir sakınca bulunmamaktadır.

Sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmesi ve müvekkilin alacağın devir işlemine yönelik onayının bulunmaması durumunda, alacağın devri geçersiz olmalıdır. Bu ihtimalde müvekkil alacağın devrinin geçersiz olduğunu ileri sürdüğünde, gizli kalması gereken bilgiler önceden açıklandığı ve yükümlülük öncesinde ihlal edildiği için bu durum yalnızca mahkeme önünde açıklığa kavuşturulmuş olur. Avukat bakımından ise sözleşmeye aykırılık ve diğer mesleki veya cezai yaptırımlar gündeme gelebilir<sup>135</sup>. Alacağı devralamayan ancak müvekkile ait sırları öğrenen kimsenin ise sır saklama yükümlülüğü bulunmamakla birlikte, TMK m. 23 vd. hükümleri dikkate alındığında, müvekkilin kişilik haklarına müdahale oluşturacak açıklamalardan kaçınması gerekmektedir. Ayrıca sırrın açıklanması aynı hakkı ihlal etmeden malvarlığı menfaatlerini doğrudan etkileyerek malvarlığının azalmasına yol açıyorsa, normun koruma amacına giren durumlarda sırrı açıklayan kimsenin haksız fiil hükümlerine göre sorumluluğu da gündeme gelebilir. Örneğin geçersiz alacağın devri işlemiyle bir şirketin mevcut davasına ilişkin sırları öğrenen kimse bunu duyurarak ticari itibara saldırının ötesinde şirketin borsadaki hisselerinin aniden düşmesine sebep olursa TBK m. 49 gereğince de sorumluluğu söz konusu olabilir.

---

sadece alacağın devri işlemini etkileyeceği, alacağın devri işleminin sebebini oluşturan taahhüt işleminin bu engelden etkilenmeyeceği, devir vaadi geçerli olduğundan borcunu yerine getiremeyen alacaklının TBK m. 112 kapsamında sorumlu olacağı yönündeki görüş için bkz. Ozanemre Yayla, s. 215. Devirden *sonra* ortaya çıkan bir sebeple alacağın sona ermesi durumunda alacağı devreden TBK m. 112 uyarınca sorumlu olabileceği yönünde bkz. Nomer, 243.6.

<sup>134</sup> Borçlunun kişiliğinin gizli kalmasına ilişkin menfaatinin bulunduğu hâllerde işin niteliğinden doğan devir engelinin bulunduğunu kabul eden görüş için bkz. Bkz. Koller, § 84, N. 67. Hükmün amacı gereği devrin engellendiği yorumu yapılabilen hâlleri, kanundan kaynaklanan devir engeli örneği olarak inceleyen görüş için bkz. Erbayraktar, s. 137 vd.

<sup>135</sup> Müvekkilin sübjektif iradesine göre sır saydığı hususlar alenileşmediği müddetçe hâlâ sır olarak kalmaya devam eder. Bu ihtimalde alacağı devralamayan kimsenin öğrendiği sırları açıklaması, müvekkilin kişilik hakkının ihlaline yol açacağından hukuka aykırılık bağının kurulmasıyla onun yönünden de haksız fiil sorumluluğunu gündeme getirir.

Sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmediği hâllerde ise, alacağın devri geçerli kabul edilebilir. Ancak bunun için somut olayın şartlarını ele alarak değerlendirme yapılması şarttır. Bu durum, öğretide belirtilenin aksine<sup>136</sup>, müvekkilin gizli kalmasını istediği sırların herkes tarafından öğrenilmesi sonucunu doğurmaz. Zira, somut olay bakımından şayet sır saklama yükümlülüğü ihlal edilmeden alacak devri gerçekleşmişse, zaten bünyesinde herhangi bir geçersizlik sebebi barındırmayan devir işlemi geçerli olur, bunun mahkeme nezdinde araştırılması da farklı bir neticeye götürmez. Alacak devrinin sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmesi tehlikesini doğuracağı kabul edilebilirse de her durumda, mutlaka ihlalin gerçekleşeceğini söylemek doğru olmaz. Örneğin, kendisine sosyal medyadan hakaret eden kişiler hakkında şikâyet başvurusunda bulunan ünlü bir kimsenin avukatı, takip ettiği süreç nedeniyle hak kazanacağı avukatlık ücretini devrettiğinde, sır saklama yükümlülüğünün ihlal edildiğini söylemek mümkün değildir, zira şikâyete tabi hususlar zaten aleni ortamda gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, sır saklama yükümlülüğü alacağın devri anında veya sonrasında bilgi ve belgelerin verilmesi suretiyle ihlal edilirse, alacağı devraldığını ileri süren kişinin alacağın tahsili için açtığı davada, öncelikle müvekkilin savunmasına bakılmalıdır. Müvekkil alacağın devrine onayının olmadığı şeklinde savunma yaparsa, alacağın devri işlemi geçmişe etkili olarak geçersiz hâle gelir. Bu durumun mahkeme nezdinde tartışılması, aslında ifşa olmuş sırların ve avukat tarafından gerçekleştirilen yükümlülük ihlali ile alacağın devrinin geçersiz olduğunun tespiti niteliğindedir. Müvekkil alacağın devrine onay vermediğinde, avukat alacaklı olarak kalmaya devam eder<sup>137</sup>.

<sup>136</sup> Aydın, s. 119-120.

<sup>137</sup> Sır saklama yükümlülüğünün ihlal edildiği gerekçesiyle müvekkil tarafından avukatın haklı sebeple azledilmesi, ücret yönünden de sonuçlar doğurur. Avukatlık Kanunu m. 174/f. 2 gereğince, avukat kusuru nedeniyle azledilmişse kendisine ücret ödenmez. Yargıtay, azle kadar kesinleşmiş işler için avukatın ücret talep edebileceğini, kesinleşmemiş işler bakımından ise ücret talep edemeyeceğini içtihatlarında kabul etmektedir (Bkz. Yargıtay 13. HD, T. 20.1.2016, E. 2014/43997, K. 2016/943; Yargıtay 13. HD, T. 8.10.2019, E. 2019/4443, K. 2019/9533; Yargıtay 3. HD, T. 7.6.2022, E. 2022/1500, K. 2022/5537, Kazancı). Bu ihtimalde, avukatın azli, kesinleşmemiş işler bakımından avukatın ücret alacağı talebini de ortadan kaldırır. Ücret alacağını ivazlı olarak devreden avukatın, garanti yükümlülüğü bulunmamaktadır ve bu sonuç sır saklama yükümlülüğü ister kanundan kaynaklanan ister işin niteliğinden kaynaklanan devir engeli olarak görülsün, değişmemektedir (Bkz. Engin, s. 110-111; Oğuzman/Öz, *Cilt 2*, s. 592-593). Ancak sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmenin bu devir engellerinden hangisine dahil olduğu, avukatın *culpa in contrehendo* kapsamında mı yoksa TBK m. 112 kapsamında mı sorumlu tutulacağı bakımından farklılık yaratmaktadır. Bu konuda bkz. 132 ve 133. dipnottaki açıklamalarımız.

Buna karşın sır saklama yükümlülüğü ihlal edilmediği sürece devralanın, borçludan alacağı talep etmesi ve mevcut şartlarda talebinde başarıya ulaşabilecek olması mümkünse, her durumda sırf sır saklama yükümlülüğünün bulunduğu gerekçesiyle alacağın devrini geçersiz kabul etmek ve avukatı ekonomik yaşamın olanaklarından mahrum bırakmak doğru değildir.

Kanımızca, Alman Avukatlık Kanunu'nda öngörülen hükmün benzerine 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda da yer verilmesi uygun olur. BRAO § 49b'de düzenlendiği gibi avukat ücret alacağını, bir diğer avukata borçlunun rızası olmadan devredebilmelidir ve devralan avukatın da sır saklamakla yükümlü olduğuna ilişkin düzenlemeyle gizliliğin korunması güçlendirilmelidir. Bu çözüm makuldür, zira avukatlık bir güven mesleğidir, bir avukatın devraldığı alacak dolayısıyla öğrendiği sırları da taşıması kendisinden beklenebilir. Bunun yanında, devralan avukat bakımından bu yükümlülüğe kanunda yer verilmesi, buna aykırılığın ceza ve disiplin hukuku yönünden yaptırımlarla sonuçlanmasına ve güvencenin artmasına imkân tanır. Ayrıca Avukatlık Kanunu'nun 46. maddesinin 2. fıkrası<sup>138</sup> gereğince dosya inceleme yetkisi olan bir avukat dahi incelediği dosya kapsamındaki bilgilere vakıf olabilir. Bu durum göz önüne alındığında, meslektaşları tarafından kendisine bir alacak devredildiğinde, alacağı devralan avukatın da sır saklamakla yükümlü olduğu esas benimsenirse, müvekkilin menfaatini olumsuz etkileyecek bir durumun olmadığı kabul edilebilir.

## SONUÇ

Avukatın sır saklama yükümlülüğü, avukatlık mesleğinin çekirdek değerlerinden biri ve aynı zamanda hukuk sisteminin korunması için vazgeçilmez bir unsurdur. Avukatın müvekkiline karşı mutlak sadakat yükümlülüğü tam olarak güvence altına alınmadığı takdirde avukatların mesleklerini icra etmesi imkânı neredeyse ortadan kalkar. Bu nedenle son derece önemli olan sır saklama ve daha geniş kapsamda gizlilik yükümlülüğü hukukumuzda da açıkça düzenlenmiştir. Bu yükümlülüğü ihlal etmenin mesleki, cezai ve sözleşmesel sorumluluğu doğurması mümkündür. Bu çalışmada ise sır saklama yükümlülüğünün önemi ve fonksiyonu dikkate alınarak, avukatın sözleşmeden doğan ücret alacağını devrettiğinde sır saklama yükümlülüğünü her zaman edip etmeyeceği, sır saklama yükümlülüğünün ihlalinin alacağın devrine engel olup olmayacağı ve müvekkilin alacağın

<sup>138</sup> Avukatlık Kanunu m. 46/f. 2: "Avukat ve stajyer vekaletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur."

devrine sonradan onay vermesiyle geçmişe dönük olarak alacağın devrinin geçerli hâle gelip gelmeyeceği sorularına cevap aranmıştır.

Çalışma kapsamında ulaştığımız sonuçlara göre, avukatın ücret alacağını devrettiği ihtimalde, öncelikle sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediği somut olayın şartları dikkate alınarak incelenmelidir. Her durumda bu yükümlülüğün ihlal edildiğini söylemek mümkün değildir. Somut olayda sır saklama yükümlülüğü ihlal edilmedikçe, alacağın devri geçerli kabul edilebilir. Ancak emredici normlar ve ceza kanunundaki hükümler, sırrının gizli kalmasını isteyen borçluyu koruma amacı güttüğünden, müvekkilin rızası olmadığı ve sır saklama yükümlülüğü ihlal edildiği sürece alacağın devrinin de kural olarak geçersiz sayılması daha uygun olur.

Sır saklama yükümlülüğü ihlal edildiğinde, kanımızca borçlunun devre sonradan rıza gösterip göstermediğine de ayrıca bakmak gereklidir. Nitekim avukatın sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmesine rağmen, müvekkil alacağın devrine sonradan onay verirse bu durumda alacağın devrini geçersiz saymanın bir anlamı yoktur. Müvekkilin sonradan vereceği onay ile alacağın devri baştan itibaren geçerli hâle gelir. Sır saklama yükümlülüğünün ihlal edilmesi ve müvekkilin alacağın devir işlemine yönelik onayının bulunmaması durumunda, alacağın devri geçersiz olmalıdır.

## KAYNAKÇA

- Aday N, *Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, 2016.
- Aksoy M R, *Vekilin Sır Saklama Yükümlülüğü*, Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Aydın M, *Avukatlık Ücreti*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Aydoğdu M/Tuncer N, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, 2023.
- Başpınar V, *(Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Yetkin Yayınları, 2004.
- Becker H, *Berner Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Bd. VI: Obligationenrecht, I. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen, Art. 1-183*, 2. Auflage, 1941.
- Boran Güneysu N/Memiş B, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Avukatın Yükümlülük ve Sorumlulukları”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 2019, s. 313-337.
- Brunner A/Henn M-C/Kriesi K, *Anwaltsrecht*, Schulthess, 2015.
- Brüggemann R, “BRAO § 49b Vergütung”, Dag Weyland (Ed.), *Bundesrechtsanwaltsordnung: BRAO*, 10. Auflage, 2020.
- Bucher E, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil ohne Deliktsrecht*, Schulthess Polygraphischer, 1988.
- Busche J, “Einl. zu §§ 398 ff. BGB, § 399”, Julius von Staudinger (Ed.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 2: Recht der Schuldverhältnisse, §§ 397-432*, Otto Schmidt/de Gruyter, 2022.
- Büyükay Y, “Hekimin Sır Saklama Yükümlülüğü”, *Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 2004, s. 383-396.
- Cimbar F, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Çiftçioğlu C T, *Sırrın Korunması Boyutuyla Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrının Açıklanması Suçu*, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Darcan Ş, *Ürün Kirası Sözleşmesi*, Adalet Yayınevi, 2020.

- Demir Gökyayla C, “Milletlerarası Tahkimde İspat Hakkı ve Sınırlarına Uygulanacak Hukuk”, *Public and Private International Law Bulletin (PPIL)*, 40(2), 2020, s. 729-773.
- Demirsatan B, *Türk Borçlar Hukukunda Sözleşme Yapma Zorunluluğu*, Filiz Kitabevi, 2022.
- Demirsatan B, *Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Doğan B, Ceza Hukuku Boyutuyla Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, 2023.
- Eken F, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücretin Belirlenmesi*, Filiz Kitabevi, 2021.
- Engin B İ, *Alacağı Temlik Edenin Garanti Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, 2002.
- Enzmann J, *Erbrechtliche Informationsansprüche und deren verfahrensrechtliche Durchsetzung, insbesondere die Stufenklage*, Schulthess Juristische Medien, 2023.
- Erbayraktar B, *Alacağın Devrinin Sözleşme ile Engellenmesi (Pactum de non cedendo)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Erem F, “Avukatlık Sırrı”, *Ankara Barosu Dergisi*, (5), 1969, s. 838-841.
- Erem F, “Ceza Hukukunda Meslek Sırrı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1943, s. 35-72.
- Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, 2020. (Borçlar Genel)
- Eren F, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, 2020. (Borçlar Özel)
- Fellmann W, *Anwaltsrecht*, 2. Auflage, Stämpfli Verlag, 2017.
- Fellmann W, “Der einfache Auftrag, Art. 394-406 OR” *Berner Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Das Obligationenrecht, Band VI, 2.Abteilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse*, 4.Teilband, 1992.
- Fries M/Schulze, R, “BGB § 399” *Bürgerliches Gesetzbuch Handkommentar* (Ed. Schulze), 11. Auflage, Nomos, 2021.



- Gautschi G, “Der einfache Auftrag, Art. 394-406 OR”, *Berner Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Bd. IV, Das Obligationenrechts, 2. Abteilung, Die Einzelnen Vertragsverhältnisse, 4. Teilband, 3. Aufl.*, Stämpfli & Cie, 1971.
- Gehrer Cordey C/Giger G, “Vertragsverhältnisse Teil 2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft, Art. 319-529 OR”, Claire Huguenin/Markus Müller-Chen (Ed.), *CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, Schulthess, 2016.
- Girsberger D/Hermann J L, “Art. 164”, Corinne Widmer Lüchinger/David Oser (Ed.), *Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR, 7. Aufl.*, Helbing Lichtenhahn, 2020.
- Gmür P, *Die Vergütung des Beauftragten ein Beitrag zum Recht des einfachen Auftrages*, Universitätsverlag, 1994.
- Gökyayla K E, *Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azli ve İstifasıyla Sona Ermesi*, Seçkin Yayıncılık, 2007.
- Gümüş M A, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, 4. Baskı, Filiz Kitabevi, 2019 (Borçlar Özel).
- Gümüş M A, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri*, Yetkin Yayınları, 2021 (Borçlar Genel).
- Gümüş M A, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda Vekilin Özen Borcu*, Beta Yayıncılık, 2001 (Özen).
- Günergök Ö, “Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü”, *Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1-2), 2003, s. 655-667. (Sır Saklama)
- Günergök Ö, *Alacağın Devrinde Borçlunun Hukuki Durumu*, Vedat Kitapçılık, 2014. (Alacağın Devri)
- Günergök Ö, *Avukatlık Sözleşmesi*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2009 (Avukatlık Sözleşmesi).
- Helvacı İ, *Turkish Contract Law*, Springer, 2017.
- Hirsch C, *BGB Allgemeiner Teil*, 9. Bası, Nomos, 2019.
- Hofstetter J, “Der Auftrag und die Geschäftsführung ohne Auftrag”, Wolfgang

- Wiegand (Ed.) *Schweizerisches Privatrecht, Obligationenrecht Besondere Vertragsverhältnisse Bd. 7, Teilbd. 6*, Helbing & Lichtenhahn, 2000.
- Honsell H, *Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil*, 10. Aufl., Stämpfli Verlag, 2017.
- Höchli L, *Das Anwaltshonorar, Analyse der zivilrechtlichen Aspekte beim Anwaltshonorar*, Schulthess Polygraphischer, 1991.
- Huguenin C, *Obligationenrecht Allgemeiner und Besonderer Teil*, 3. Auflage, Schulthess, 2019.
- Hurni C/Bank I, “OR Art. 164”, Jolanta Kren Kostkiewicz/Stephan Wolf/Marc Amstutz/Roland Fankhauser (Ed.), *Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (OFK - Orell Füssli Kommentar)*, 4. Auflage, 2023.
- Jungk A, “§ 24 Verschwiegenheitspflicht”, Brigitte Borgmann/Antje Jungk/Michael Schwaiger (Ed.), *Anwaltshaftung*, 6. Auflage, C.H. Beck, 2020.
- Kandıralıoğlu P Ç, *Türk Hukukunda Bankaların Sır Saklama Yükümlülüğü*, On iki Levha Yayıncılık, 2011.
- Karateke S, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, Turhan Kitabevi, 2006.
- Kaya İ, Banka Hukukunda Müşteri Sırrını Saklama Yükümlülüğü (Fransız İsviçre ve Türk Hukukunda), *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2019.
- Kellerhals O, *Die zivilrechtliche Haftung des Rechtsanwalts aus Auftrag*, Bern, 1953.
- Kieninger E-M, “BGB § 399 Ausschluss der Abtretung bei Inhaltsänderung oder Vereinbarung”, *Münchener Kommentar zum BGB*, 9. Auflage, 2022.
- Kilian M, “Factoring von anwaltlichen Vergütungsforderungen an Nicht-Anwälte”, *AnwBl*, (8-9), 2012, s. 728-729.
- Koller A, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil Band I*, 4. Aufl., Stämpfli Verlag, 2017.
- Konuralp OE, “Avukatın Yargılamadaki Rolü Açısından Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Dürüstlük Kuralı ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğüne

İlişkin 29'uncu Maddesinin Avukatlar Açısından Uygulanabilirliği”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 2020, s. 2091-2114.

Kull M, *Die zivilrechtliche Haftung des Anwalts gegenüber dem Mandanten, der Gegenpartei*, Schulthess, 2000.

Lauer L, *Das Anwaltshonorar*, Dike Verlag, 2023.

Mahmutoğlu F S/Talas, S, “Avukatların Görev Suçları ve Yargılanması Rejimi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, (Ceza Özel Sayı), 2007, s. 13-38.

Mennemeyer S, “Honoraranspruch im Haftungsfall”, Klaus Fahrenndorf/Siegfried Mennemeyer (Ed.), *Die Haftung des Rechtsanwalts*, 10. Auflage, Wolters Kluwer, 2021.

Meyer-Hauser B F, *Anwaltsgeheimnis und Schiedsgericht*, Schulthess Juristische Medien, 2004.

Mısır M H, *Avukatlık Disiplin Hukuku*, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2016.

Morf A, “Die Zürcher Gerichte zur Abtretung von Honorarguthaben eines Rechtsanwalts”, *SJZ*, (20), 1959, s. 308-311.

Nater H/Zindel G G, *Kommentar zum Anwaltsgesetz*, 2. Aufl., Schulthess, 2011.

Nomer, H N, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 18. Bası, Beta Yayıncılık, 2021.

Oğuzman M K/Öz, M T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, 2018.

Oğuzman M K/Öz, M T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2*, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, 2017.

Oser D/Weber R H, “Art. 394-406”, Corinne Widmer Lüchinger/David Oser (Ed.), *Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR*, 7. Auflage, Helbing Lichtenhahn, 2020.

Ozanemre Yayla T, *Alacağın Devri İşleminin Geçerliliği ve Sebeple Olan İlişkisi (İlliliği)*, Turhan Kitabevi, 2019.

Özen A, *Avukatlık Hukuku*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023.

- Özen A, *Avukatlık Sözleşmesi*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Polat M, *Avukatlık Sözleşmesinde Ücret*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017.
- Ranieri F, *Europäisches Obligationenrecht*, 3. Aufl., Springer, 2009.
- Rosch W, “§ 402 BGB Auskunftspflicht; Urkundenauslieferung”, Maximilian Herberger/Michael Martinek/Helmut Rüßmann/ Stephan Weth/ Markus Würdinger (Ed.), *juris PraxisKommentar BGB*, 10. Auflage, 2023.
- Sarı S, *Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi*, Beşir Kitabevi, 2004.
- Schiller K, *Schweizerisches Anwaltsrecht*, Schulthess, 2009.
- Schmid J/Stöckli H/Krauskopf F, *OR BT Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil* 2. Auflage, Schulthess, 2016.
- Schmid W, “Sind Honorarguthaben eines Rechtsanwaltes abtretbar?”, *SJZ*, (54), 1958, s. 369-371.
- Serozan R, “İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme” Necip Kocayusufpaşaoğlu/ Hüseyin Hatemi/Rona Serozan/Abdulkadir Arpacı (Ed.), *Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Üçüncü Cilt*, Filiz Kitabevi, 2014.
- Sevdiren Ö, “Confidentiality of Correspondence with Counsel as a Requirement of a Fair Trial: Turkey—Quo vadis?”, Lorena Bachmaier Winter/ Stephen C. Thaman/Veronica Lynn (Ed.), *The Right to Counsel and the Protection of Attorney-Client Privilege in Criminal Proceedings*, Springer, 2020, s. 327-357.
- Spirig E, “Die Abtretung von Forderungen und die Schuldübernahme, Erste Lieferung, Art. 164-174 OR”, Peter Gauch (Ed.), *ZK - Zürcher Kommentar; Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)*, 3. Auflage, Schulthess, 1993.
- Sprenger T, *Anwaltsgeheimnis des Unternehmensjuristen*, Schulthess Juristische Medien, 2011.
- Stahelin E, “Die Entbindung vom Berufsgeheimnis darf nicht zur Preisgabe eines Geheimnisses verpflichten”, *Anwaltsrevue*, (1), 2016, s. 7-9.

- Sungurtekin Özkan M, *Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri*, 3. Bası, Barış Yayınları, 2012, s. 500.
- Şenocak Z, “Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları”, *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 1998, s. 5- 33.
- Tandoğan H, *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. II*, Dördüncü Tıpkıbasımdan Beşinci Tıpkıbasım, Vedat Kitapçılık, 2010.
- Tekben T, *Vekâlet İlişkilerinde Vekâlet Vereninin Talimatı ve Hukuki Sonuçları*, On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Teomete Yalabık, F, *İngiliz ve Amerikan Hukuklarında Vakıaların Getirilmesi ile Delillerin Toplanmasında Hakim Rolü ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Tepe İ, “Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi veya Belgelerin Açıklanması Suçu, (TCK m. 239/1-3)”, *Ceza Hukuku Dergisi*, (14), 2010, s. 103-127.
- Testa G A, *Die zivil- und standesrechtlichen Pflichten des Rechtsanwaltes gegenüber dem Klienten*, Schulthess Juristische Medien AG, 2001.
- v. Seltmann J, “§ 49b BRAO”, Reinhard Gaier/Christian Wolf/Stephan Göcken (Ed.), *Anwaltliches Berufsrecht*, 3. Auflage, Ottoschmidt, 2020.
- von Tuhr A/Escher A, *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, Band II*, 3. Auflage, 1974.
- Wegmann P, *Handbuch über die Berufspflichten des Rechtsanwaltes im Kanton Zürich*, 2. Aufl., 1988.
- Wolffers F, *Der Rechtsanwalt in der Schweiz – Seine Funktion und öffentlich-rechtliche Stellung*, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1986.
- Yalçınduran T, *Vekalet Sözleşmesinde Ücret*, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, 2007.
- Yavuz C/Acar F/Özen B, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 16. Baskı, Beta Yayıncılık, 2019.
- Yelmen A, “Hekimin Sır Saklama Yükümlülüğü”, Mehmet Ünal, Veysel Başpınar, Hasan Seçkin Ozanoğlu, Süleyman Yılmaz (Ed.), *Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan*, Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 907-923.